

Vida in Matjaž Voglar:

TRUPLA

(igra v petih dejanjih)

KRAJ DOGAJANJA:

Srednje velika podeželska bolnišnica na Poljskem. Dogajanje se odvija na patološko-forenzičnem oddelku, kjer so zaposlene vse štiri protagonistke.

Drama se odvija na dveh prizoriščih:

Secirnica (večina dogajanja), ki hkrati služi tudi za ambulanto, pisarno, sobo za sestanke, pa tudi za malico itd.

Velika soba, bizarno-hladno opremljena: bele ploščice, velika marmorna ali zglajena betonska miza za obdukcije, ob steni kovinsko pomivalno korito z visečo tuš-pipo, omare in pulti s priborom. S stropa nad obdukcijsko mizo visi tehtnica za organe. Eno stransko steno v celoti pokrivajo hladilniki za trupla – cca 50 x 80 cm velika vrata iz nerjavečega jekla, truplo se na tirnicah zapelje notri po dolžini (zdravnice te hladilnike uporabljajo tudi za shranjevanje malice, pijače itd.); močne, slepeče luči na stropu.

Drugi del secirnice je opremljen kot običajne ambulante za žive bolnike: miza za preglede, omarice z instrumenti in zdravili. Tudi knjižne police, na vrhu omar kozarci z organi in fetusi. Velika miza za sestanke, na njej laptop, pepelnik itd. V kotu (ob robu odra) visi s stropa boksarska vreča.

Soba ima dvoje vrat – ena vodijo v avlo bolnišnice in ven (vhodna vrata – to je lahko le rob odra), druga pa v notranjost, do drugih oddelkov, operacijskih dvoran, laboratorijev itd. (notranja vrata).

Laboratorij: Mikroskopi s pripadajočo opremo, vsa mogoča laboratorijska oprema, centrifuge, mikrotom, digestorij (omara s podtlakom za delo s kužninami).

(Opomba: Za izvedbo na skromnejših odrih se lahko oprema zelo poenostavi, izpusti posebne aparature, hladilnike za trupla itd., zadoščali bi dve mizi (ena obdukcijska, druga pisarniška), nekaj stolov in hladilnik. Po potrebi se lahko tudi dogajanje iz laboratorija preseli v secirnico – na mizo se postavi mikroskop in nekaj drobne laboratorijske opreme.)

ČAS DOGAJANJA: Sedanjost.

OSEBE:

<p>Małgorzata Królik - Gosia (izg. Mawgožata Krulik - Gošja), nevrologinja, 36 let (Goška, Gosieńka, Gosiunia, Małgosia) Čedna, seksi, svetlolasa, vedno v visokih petah in z globokim dekoltejem; ima navado, da v dekolteju shranjuje različne stvari.</p>
<p>Stanisława Kura, patologinja, 58 let (Stanka, Slepa kura) Majhna in debela, z živo rdeče pobarvanimi lasmi, živo našminkana, oblečena letom in postavi zelo neprimerno (zelo kratka krilca, navijaške mini majičke itd.); hkrati telesno zanemarjena (strgane najlonke, narastek v laseh, na oblekah madeži od hrane ...).</p>
<p>Schlomit Schneider, onkologinja, 36 let Zelo lepa, športno-trenirana, črnelasa, vedno brezhibno poslovno-konzervativno urejena (temni kostimi, bele bluže, speti lasje ...).</p>
<p>Emilia Konieczna, travmatologinja, 32 let (Emica, Draculaura, Morticia, Elżbieta Batory, Ostroda Ghoul, ...) Čedna, drobna, z zelo poudarjenim darkersko-gotskim stilom (vsa v črnem, čipke, verige, lobanje, veliko bizarnega srebrnega nakita, vpadljiv črn make-up ...).</p>
<p>Jan (Ivan Aleksejevič) Šutikov, šef bolnišnice, ginekolog, 60 let (Šef, Profesor, Primarij, Stari) Manjši, debelušen, sivolas. Govori z ruskim naglasom (Šutikov je Rus, bivši sovjetski vojaški zdravnik, ki je ob razpadu Sovjetske zveze obtičal na Poljskem; sicer se skuša delati Poljaka.).</p>
<p>Rivka Schneider, hči od Schlomit, 10 let Drobna deklica, z dolgimi črnimi kitami, staromodno oblečena (pikaste obleke, plisirana krila, bele dokolenke, pentlje v laseh ...).</p>
<p>Zbigniew Szeptycki (izg. Zbignjev Šeptički), travmatolog, predstojnik travmatološko-ortopedskega oddelka in urgence, 40 let Visok, mišičast, možat, vendar prijaznega videza in uglajenega vedenja.</p>
<p>Darja Timošenko - Daša, medicinska sestra, 25 let Stereotipna seksi, ne prav bistra medicinska sestra; Ukrajinka, govori z močnim ukrajinsko-ruskim naglasom (dosti očitneje od Šutikova), tudi slovnično nepravilno.</p>
<p>Dorota Dąbrowska (izg. Dombrowska), bivša zdravnica, sedaj nuna, opatinja samostana v Manausu v Braziliji, 36 let V nunskih oblačilih, vendar pod njimi zelo čedna, v seksi perilu, z dolgimi blond lasmi itd.</p>
<p>Anton, varnostnik, 45 let Debelušen, ne posebej privlačen, v varnostniški uniformi in hlačah iz flisa, ki so vedno malce mokre in zaudarjajoče, ker mu uhaja voda.</p>

(Gosia, Schlomit in Dorota so bile sošolke na medicinski fakulteti.)

(Zdravnice in zdravniki na odru praviloma nosijo zdravniške halje, dostikrat odpete.)

Opomba:

Na odru se pojavi (na secirni mizi) še več pacientov oz. trupel, ki jih protagonistke med pogovori obducirajo, preiskujejo itd. ali pa trupla samo ležijo na mizi kot neme priče dogajanja.

I. DEJANJE

1. prizor

(Gosia, Schlomit, Stanka, Ema)

(Secirnica. Na secirni mizi leži truplo ženske srednjih let. Skozi vhodna vrata vstopi Gosia, malce negotovih korakov. Ko vidi, da ni nikogar v sobi, vzame kozarec s fetusom, ga odpre in popije nekaj požirkov alkohola. Potem zasliši korake, hitro vrne kozarec na svoje mesto in začne brskati po računalniku.)

(Skozi vhodna vrata vstopi Schlomit, hitro, živčno, nosi veliko torbo in nekaj vrečk s špecerijo. Krape v mreži.)

SCHLOMIT: O, Małgorzata, danes si pa zgodnja.

GOSIA: Ja, sem imela nočno.

SCHLOMIT: Ah, venomer ta dežurstva! Lani sem bila dežurna za božič, si predstavljaš? *(Schlomit zлага špecerijo v hladilnik za trupla, zraven nog mrliča.)*

GOSIA: Pa saj ne praznuješ božiča, Schlomit.

SCHLOMIT: To sploh ni pomembno! Veš, koliko dela je bilo? Karamboli, padci na poledici, zabodenci, deliranti, putike in infarkti od preveč požrtega! Vse hladilnike sem napolnila!

GOSIA *(neiskreno-narejeno sočutno)*: Vse hladilnike ... Joj, to je pa res strašno.

SCHLOMIT *(pomigne proti truplu)*: A je tale tvoja?

GOSIA: Ne, od Stanke je. Me je prejle poklicala, da jo potegnem ven, da ne bo premrzla. Če ne, jo revma trga po rokah.

SCHLOMIT: Jaz imam pa spet toliko dela! Vedno dobim najtežje paciente ...

GOSIA: Vem, vem, tebe se drži smola ko pijanega drvarja. Že prej na onkološkem si dobivala največ in najtežje ...

SCHLOMIT: ... Sploh ni več ničesar lahkega! Skoraj nemogoče je izpolniti normo! Kdaj sem nazadnje dobila kako lepo kap, utopljenca ...

GOSIA: Jaz sem danes imela enega obešenca.

SCHLOMIT: No, to, to! Ti vedno dobiš ...

GOSIA: ... Ampak je bil star 16 let. In dva tedna je visel. Na soparnem podstrešju.

SCHLOMIT *(začne ovohavati zrak)*: Kaj pa smrdi po starem prekajenem švicu in pohoti?

(Zasliši se škripanje kolesarskih zavor.)

GOSIA: A, Stanka je prišla!

(Skozi vhodna vrata vstopi Stanka – v sobo pririne kolo in ga postavi ob steno. Je vidno prepotena, obriše si čelo z robom zdravniške halje, potem vzame z mize rentgensko sliko in se pahlja z njo.)

STANKA: Živijo, punce! Ne bosta verjeli – danes, kot da mi usoda nekaj sporoča. Bel BMW X5 v drevo, trije mladi, dva eksitusa, en težko poškodovan, morda še pride k nam. Na ogledu mi je preiskovalna sodnica bruhala, tožilka je omedlela, ko so jih po kosih vlekli iz avta ...

SCHLOMIT: *(gre k čajniku)*: Punce, a bomo čaj?

STANKA: Ja, čajček, super, zlata si, Schlomi! ... Skratka, to je tisto, da se človek začne spraševati, samospraševati. Ali je res vse v žretju, pitju, seksu, zabavah? Zakaj ne znamo več uživati v šelestenju vetra, v vonju poletnega vresja, zakaj ne znamo iti v gozd nabirat borovnice?

SCHLOMIT *(prinese tri skodelice in čajnik na mizo)*: Mi smo šli za vikend po borovnice.

GOSIA: No, kaj bomo še k čaju? *(prižge si cigareto in ponudi tudi Stanki)*

STANKA *(si prižge cigareto in nadaljuje)*: No, vidite, o tem govorim! Družinska povezanost, stik z naravo! Ne pa samo razprodaje pa po barih tipe lovit! Schlomit naj vam bo za zgled! Njej se kaj takega kot tem razuzdanim mladeničem ne more zgoditi! *(spremeni glas iz veselo-pridigarskega v obupanega)* Oooh, ti fantje, kaj jih ni škoda, mladi, lepi, pokali so do testosterona – potem pa pok v drevo, pa so pokale lobanje in aorte!

SCHLOMIT: Prinesla sem nekaj peciva od mame. *(gre v hladilnik po pecivo)*

GOSIA *(sumničavo gleda, potem vzame košček, poskusi in se skremži)*: Kaj pa je to zaena reč?

SCHLOMIT: Korenčkova torta.

GOSIA: Matr, pri vas hecno kuhate! No, ja, saj ni čisto zanič – boljše kot boljša torta iz repe prejšnji teden.

SCHLOMIT *(nataknjeno, sovražno)*: Reče se boljši kolač iz repe.

STANKA: Kakšen je pa potem slabši kolač iz repe?

GOSIA *(Stanki)*: Najbrž tak, kot so ga pekli v Treblinki?

GOSIA: Ja, boljši kolač, itak. Krneki. Ampak nisem imela tega v mislih. Čaj sam po sebi, pa četudi pospremljen z zelenjavnim pecivom, ne tekne prav.

(Gosia gre do omare z zdravili, vzame steklenico medicinskega alkohola in tri majhne laboratorijske čaše, jih postavi na mizo in do vrha nalije špirita, malo polije po mizi.)

GOSIA *(dvigne čašo)*: Na zdravje naših pacientov, punce! *(zvrne na eks)*

STANKA *(malo popije, se skremži)*: Uuuuh, kaj si kar čistega nalila? To je treba razredčit!

(Schlomit zgroženo odrine kozarec, Gosia si nalije novo čašico, potem gre do omare, vzame ven steklenico za infuzijo, zabode vanjo iglo in ostalima dvema brizgne v čaši infuzijsko raztopino.)

(Skozi vhodna vrata vstopi Ema.)

EMA: Dober dan!

(Ema odloži polno aktovko, potegne ven papirje, se takoj usede za laptop in začne delati.)

STANKA: Ema, boš čajčka? Pa en tekoč antidepressiv?

EMA: Čaj prosim, antidepressivov pa ne bi, moram urediti popise.

STANKA: Malo antidepressiva ti ne bi škodilo, veš!

GOSIA *(se pijano reži)*: Ema, ti si pa res ena mora! Nikoli se nočeš zabavat z nami, a žaluješ za vsemi našimi pacienti, kar smo jih, pa kar jih še bomo pokopali?

STANKA *(izumetničeno, narejeno)*: Pusti jo, ona ne žaluje, darkerka je! To je posebna subkultura, ki najbolj uživa, če fura suffer.

SCHLOMIT: Kaj niso tisto emoti? Curt Cobain v nirvani, na hotelski steni pa možgani?

GOSIA: *(Schlomit)* Itak, ampak darkerji niso nič bolj pozitivno in sončkasto misleči. *(Emi)* Ne mi reč, da darkerji nikoli ne pijete! Saj bi že umrli od dehidracije! Daj, vsaj en Ringerjev koktejlček! *(ponuja ji čašo z mešanico špirita in infuzijske raztopine)*

(Ema le odkima in se trudi delati.)

SCHLOMIT *(pomigne proti truplu)*: Stana, a se boš kaj lotila tele? Małgorzata jo je dala ven, zunaj je dvajset stopinj ...

STANKA *(odmahne Schlomit, kot bi odganjala muho)*: Ja, bom že. Ampak punce!!! Skoraj bi pozabila povedat – to bi morale videti! Tretji!

SCHLOMIT: Kakšen tretji?

STANKA *(vmes si tlači pecivo v usta, poplakuje s čajem, govori s polnimi usti, da ji padajo drobtinice iz ust)*: Tretji tip iz avta. Ta, ki je še živ. Sicer je brez nog ... Ampak punce, ko bi videle, kakšnega modrasa ima! Daljšega od štrcljev.

GOSIA: To je lahko dosežek, ali pa tudi ne. Odvisno od višine amputacije.

STANKA *(kaže z rokami dolžino)*: Taaakega ima! In ves čas mu je stal, ko obelisk na Westerplatte.

SCHLOMIT: Stanka, spet pretiravaš ...

STANKA: Ne, prisežem – tolikšen! *(kaže z rokami)* Po mojem sploh ni v komi, ampak me je ves čas naskrivaj opazoval.

GOSIA (*se krohota*): Oj, Stana, spet ti domišljija dela! Ne rečem, če bi bila zraven sestra Daša ...

SCHLOMIT: Ti si pa res nesramna, Małgosia! Saj imajo fantje različne okuse. Nekaterim so všeč tudi zrele ženske, take malo bolj, no ...

STANKA: Nekaterim so pa sploh všeč fantje! In puncam punce!

EMA (*se obrne od računalnika*): Koliko časa mu je stal?

STANKA: Kaj pa vem, vsaj petnajst minut, kar sem ga pregledovala ...

EMA: Kaj pa ob sprejemu?

STANKA: Ne vem, pa saj takrat je bil nezavesten ...

EMA (*jezno vstane in zapre računalnik*): Res ne veš, kaj to pomeni?! Poškodba hrbtenjače! Nehaj žreti, dvigni rit! Hočeš, da ostane paraplegik?

GOSIA (*si spet naliva*): Pa kaj ni vseeno, če je že itak brez nog?

EMA: Ooooh!

SCHLOMIT: Gosiunia, veš kakšne proteze zdaj delajo, ta bo še maraton tekel! Če ni res zdaj tudi hrbtenica fuč.

(Ema speha obotavljajočo se Stanko iz sobe.)

(S hodnika se sliši Emin glas, po mobitelu): Doktor Szeptycki? Żivijo Zbigniew, Ema tukaj. Kličem zaradi tistega pacienta iz karambola! Ja, dvojna amputacija. Zdaj pa mi povejo, da je tudi priapizem. Nujno mora na CT ...

(Gosia gre do hladilnika za trupla (ne istega, v katerega je Schlomit zlagala špecerijo, z drugim pokojnikom), vzame ven paket Actimelov, jih prinese na mizo, potem vzame veliko injekcijsko iglo, s katero začne v Actimele skozi pokrovčke vbrizgavati špirit.)

GOSIA: Ej, Schlomit, ti jogurti so moji, da se mi jih nihče ne pritakne, kapiš!?

SCHLOMIT: Kaj pa misliš, jaz se nikoli ne pritaknem tvojih jogurtov. Prav čudni so.

GOSIA: Potem mi jih pa morebiti Frankensteinova nevesta smuka, to bi bilo čisto njej podobno. A si kaj zavohala, če ji iz ust smrdi po al... jogurtu? Čeprav si je sploh ne predstavljam, da bi pila ... ekhm, jogurt. Majhen zajtrk za vaš imunski sistem – pa kaj še! Po mojem pije samo kri in si zvečer ocvre maternico kake naše pacientke. Saj bi ji zatežila, ampak me je strah, da ji bodo kagune iz hrbta pognale.

SCHLOMIT: Oh, Goška, saj Ema ni tako slaba. Nobenemu nič noče, samo zgleda ...

GOSIA: ... kot dekliški model Nosferatuja.

SCHLOMIT: Ko bi bila njena oblačila vsaj cela! Pri Zweigu dobiš pajkice za petnajst zlotov, ona pa nosi strgane!

GOSIA: Mah, Zweig! Čez cesto imamo Dolce Gabanna štacuno, še bližje je kot Bar dnevni, da bi te strela ... Nobenega razloga nima, da ne bi bila spodobno oblečena. Mimogrede, a gremo med malico pogledat poletno kolekcijo? Še prej pa v baru nazdravimo na poletno kolekcijo.

SCHLOMIT (*čez nekaj časa*): Małgorzata, nekaj sem te mislila vprašat ... Za Marijino vnebovzetje sem dežurna, pa moramo k tašči v Varšavo ... Bi me lahko nadomeščala?

GOSIA: Joj, z mojo prijateljico Doroto se ravno dobiva v Benetkah ... Tako, da žal ne bo šlo.

SCHLOMIT: Kako si sebična ... Nimaš otrok, na dopust lahko greš kadarkoli! Pa si ga vedno vzameš med šolskimi počitnicami.

GOSIA: Saj veš, da Dorota pride iz Brazilije?

SCHLOMIT: Meni se zdi, da je kar naprej v Evropi. Kje si bila za božične počitnice?

GOSIA: Z Doroto v Salzburgu.

SCHLOMIT: Pa za krompirjeve?

GOSIA: Z Doroto na Lezbosu.

SCHLOMIT: Pa za poletne?

GOSIA: Z Doroto v Berlinu. Je pa ona plačala, če te to muči ...

SCHLOMIT: Pa septembra?

GOSIA: Z Doroto na Lezbosu. (*sumničavo*) Na kaj namiguješ?!

SCHLOMIT (*skomigne z rameni*): Nič ... Sta pa nekam pogosto na Lezbosu?

GOSIA (*besno*): Pa kaj te to briga!? Saj takrat ni samo Festival Sapfo ... So tudi taverne, plaže, ouzo ... Imaš kaj proti, če rada jem sveže ribe, aaa?!

(*Gosia odvihra iz sobe, besno zaloputne z vrati.*)

SCHLOMIT (*začudeno*): Pa kaj ji je? Ribe? Še nikoli je nisem videla jesti kaj drugega kot jogurt ali pa nasoljene kumarice s hrenom. In od kdaj jo zanima poezija?

II. DEJANJE

2. prizor

(Gosia, Schlomit, Stanka, Ema, Šutikov)

(Secirnica. Tri zdravnice sedijo za veliko mizo, zaposlene z malo pomembnimi opravki – kajenje, čaj, mobiteli, revije ipd. – le Ema prizadevno obducira žensko, ki je na začetku ležala na mizi [in bi jo morala raztelesiti Stanka], ko vstopi šef.)

ŠUTIKOV: Vrsta – zbor!

(Zdravnice se hitro postavijo v vrsto. Tudi Ema popusti svoje delo in prihiti, spotoma odvrže v kot krvave rokavice.)

ŠUTIKOV: Halje – odpet!

(Zdravnice odpnejo halje. Šef počasi, teatralno potegne iz aktovke zločljiv lesen mizarški meter in prične zdravnicam meriti dolžino kril.)

ŠUTIKOV (Emi): 5 centimetrov nad proksimalnim robom pogačice, natanko po predpisih. Lepo, lepo!

ŠUTIKOV (Schlomit): 10 centimetrov, imenitno!

ŠUTIKOV (Stanki): 18 centimetrov nad koleni, izborno, le tako naprej, dr. Kura!

ŠUTIKOV (zgrožen pred Gosio, ki je v hlačah): Kaj pa je to?!

GOSIA: Hlače, gospod primarij.

ŠUTIKOV: Čemu?!

GOSIA: Snoči sem bila dežurna, teren. Sem morala po lojtri na podstrešje, kjer ...

ŠUTIKOV: To ni opravičilo!!!

GOSIA: ... je visel obešenec, pogrešan že od dvanajstega maja ...

ŠUTIKOV: To ni opravičilo!!!

GOSIA: Pa saj so oprijete! In tričetr!

ŠUTIKOV: To ni opravičilo!!!

GOSIA: Ampak ...

ŠUTIKOV: To ni opravičilo!!! Za tako ravnanje sploh ni nobenega možnega opravičila!

GOSIA: Zakaj me pa potem sprašujete, zakaj sem v hlačah?

© Vida in Matjaž Voglar

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorjev je prepovedana.
stran 9 od 54

ŠUTIKOV: Zato, da lahko mazohistično uživam v vaših nemogočih izgovorih. Ko bom šel v penzijo, bom napisal knjigo *Pet tisoč bednih izgovorov, s katerimi hočejo podrejeni preslepiti svoje predstojnike*. In velik del gradiva za to knjigo boste prispevali vi, doktor Królikova!

GOSIA: Ampak, profesor Šutikov ...

ŠUTIKOV: Doktor Królikova!!! Vaša navada, blatantno izigravati predpise te častitljive ustanove, je že prav zaskrbljujoče kronificirana!

(Stanka se muza in komaj zadržuje smeh.)

ŠUTIKOV: Vidim, da neresen, puntarski duh dr. Królikove ni osamljen! Naj vas opozorim, spoštovane kolegice, da *Navodilo o oblačilnem kodeksu zdravnic*, poglavje o obveznem nošenju kril, ni zgolj nekakšna birokratska kaprica. To navodilo ima globok pomen za vaše zdravje. Žensko telo se mora ustrezno zračiti, če hočemo preprečiti resne glivične okužbe, in hlače adekvatne cirkulacije zraka preprosto ne omogočajo! Doktor Królikova se pa očitno požvižga ne le na predpise, ampak tudi na svojo razplodno sposobnost.

SCHLOMIT: Oprostite, ampak jaz si zaradi tega predpisa vsako zimo prehladim mehur. A to je pa dobro za žensko zdravje?

ŠUTIKOV: Kaj ste po specializaciji, dr. Schneiderjeva?

SCHLOMIT: Onkologinja.

ŠUTIKOV: No, jaz sem pa ginekolog in bom najbolje vedel, kaj je dobro za žensko zdravje! *(nadaljuje veliko bolj prijazno in spravljivo)* Ampak dovolj besedi! Zdaj je čas za malico, ne? Vmes bomo pa imeli kratek kolegij.

(Ozračje se sprosti, Schlomit prinese na mizo pecivo, tudi druge zdravnice prinesejo krekerje, sendviče, sadje itd., ponudijo tudi Šutikovu, ki si z veseljem postreže. Nato gre do hladilnika, potegne ven predal s truplom, se razgleduje in vzame Gosiin Actimel.)

ŠUTIKOV *(odpre in pije Actimel, zraven je pecivo ali karkoli že)*: Glej no, ti Actimeli pa sploh niso slaba stvar! Je to kak nov okus? No, kako gre delo?

GOSIA *(si potegne nasoljeno kumarico iz dekolteja in jo prične grizljati)*: Gospod primarij, me bi imele en predlog glede norme. Da bi se filane paprike štele dvojno, ker so v bistvu dvojno delo.

ŠUTIKOV: O, imate filane paprike? To bi mi pa res teknilo. Je kaj kisle smetane za povrh? Kdo jih je pa pripravil? Vi, doktor Królikova?

STANKA *(zadrežno, muzajoče)*: Ehm, gospod šef, Gosia je govorila o teh, *naših* filanih paprikah ... Ena je v hladilniku številka tri. Akutna ledvična odpoved, pa še revmatoidni artritis je imela.

GOSIA *(zamolklo, sovražno)*: Poskus mazaškega splava s sublimatom. Še ena žrtev Ordo Iuris.

ŠUTIKOV: Oprostite, ne razumem – a je nekdo imel ledvično odpoved od filanih paprik?

SCHLOMIT: Ne, ampak je filana paprika umrla od ledvične odpovedi!

ŠUTIKOV: *Umrla* je filana paprika?!

EMA: Gospod profesor, to je naš prosekturni žargon. *Filana paprika* se reče mrtvi nosečnici.

ŠUTIKOV (*razočarano*): Torej ne bo nič od filanih paprik? Tistih z rižem, faširanim mesom in paradižnikovo omako?

STANKA: Bom jaz prosila mamo, da jih skuha, pa vam jih prinesem!

ŠUTIKOV: Prosim, doktor Kura, to bi bilo nadvse prijazno. Zdaj pa moram iti, delo me priganja. Doktor Królik, vi pa takoj preobleč!

GOSIA: Nimam nobene kikle v omarici, gospod primarij.

ŠUTIKOV: Me ne briga! Pojdite si sposodit od sester. Ali pa od mrličev!

(*Gosia že hoče oditi, ko šef vzklikne.*)

ŠUTIKOV: Moment, gospa Królik. Zaradi vaše hlačne in paprične diverzije bi skoraj pozabil, zakaj sem prišel. (*potegne iz žepa papir, si natakne očala in bere*) Danes smo prejeli od naših cenjenih naročnikov tale dopis: *Spoštovani, bla bla, že prejšnji teden smo vas opozorili, da je rok za predložitev študije Vpliv hormonskih motilcev v fitofarmacevtskih sredstvih za proizvodnjo koruze na razraščanje žlez v prostati potekel že dne 15. aprila, vendar vse do danes, 5. maja, še nismo prejeli, bla, bla, ... vas zadnjič pozivamo, da v roku 2 (dveh) dni dostavite ustrezno klasificirane in obdelane vzorce ter elaborat raziskave, skladno s členi 18 do 27 Pogodbe o izvedbi klinične študije bla bla, bla bla, sicer bomo prisiljeni svoje pravice zaščititi po sodni poti.* Torej, gospe in gospodične (*nasmehne se, potem pa zarjove*) KJE JE RAZISKAVA?! KJE SO VZORCI????

SCHLOMIT: Profesor Šutikov, to je zelo zahtevna tematika, vsaka ugotovitev v taki raziskavi nosi veliko odgovornost ...

ŠUTIKOV: Doktor Schneiderjeva, to niso vsakdanji klinični heci, to ni zasuk črevesja s paraličnim ileusom! To je resen biznis z ugledno farmacevtsko tvrdko. Raziskavo smo sprejeli, honorar smo sprejeli in potrošili, zato moramo zadevo končati, pa če se vse skupaj raztrgate kot tista ločenka iz številke 16 (*pomigne proti hladilniku za trupla*), ki se je vrgla pod vlak.

ŠUTIKOV (*nadaljuje s povsem spremenjenim, prilizljivim glasom*): Spoštovane kolegice, moral sem vam razkriti, kako zaskrbljenega se počutim zaradi vaše popolne brezbržnosti do obveznosti naše klinike. Zato pričakujem, da bo raziskava do jutri opoldne na moji mizi.

SCHLOMIT (*na robu joka*): Gospod primarij, kako lahko ...

ŠUTIKOV (*prilizljivo*): Doktor Schneiderjeva, veseli me, da ste izrazili svoje pomisleke. Zavedam se, da sem vam zaupal nelahko, vendar zelo odgovorno nalogo. In prepričan sem, da me ne boste razočarali, kajne?

SCHLOMIT (*s solzami v očeh*): Doktor Schneiderjeva ne bo razočarala gospoda primarija, doktor Schneiderjeva ne bo razočarala doktorja Schneiderja ...

(Gosia odpre hladilnik [isti predal, kjer je Schlomit zlagala špecerijo], vzame ven solato v vrečki, sendvič, krape v plastični mreži itd., naposled odmakne nogo mrliča, da pride do večje plastične škatle na dnu predala. Prinese jo na mizo in odpre.)

GOSIA: O fak! Imamo problem!

ŠUTIKOV: Doktor Królikova, prosim! Pri nas nimamo problemov, imamo samo izzive. Izzive in priložnosti!

STANKA: Kaj pa je? A so prostate splesnele?

GOSIA: Ne – no, kakšne malo tudi, ker je od krapov po njih teklo, ampak ni to. Trije vzorci nam manjkajo.

ŠUTIKOV: Neumnost! Koliko vzorcev bi morali imeti?

GOSIA: Sto.

ŠUTIKOV: In trije od stotih nam – vam! – manjkajo? To sploh ne bo vplivalo na izid raziskave. Najdite tri vzorce prostat, me ne briga, kakšnih. Samo, da bodo od treh različnih lastnikov.

EMA: Gospod primarij, kolikor spremljam tole raziskavo, so rezultati dokaj nekonkluzivni. Zato je pomembno, da imamo karseda čist, nevplivan material ...

(Šef je sploh ne poslušal, ampak odide skozi vhodna vrata.)

STANKA: Kaj se pa ti toliko repenčiš okoli te raziskave? A boš delala še en doktorat iz prostat? A ti tvoje frakture niso več zabavne?

EMA: Stanka, to je resna stvar ...

STANKA: Malo morgen. Tisti naduti butci iz farmacije itak ne razumejo, kaj mi odkrijemo. Oni hočejo patent, s katerim bodo služili, za ta patent pa morajo predložiti raziskavo. Ki jo v tisti patentni komisiji itak ne bo nihče prebral.

EMA: Kaj pa govoriš, seveda jo bodo brali! Na podlagi te raziskave bodo odločili, ali je treba prepovedati eno kemikalijo ali ne. Od tega je mogoče odvisno zdravje tisočev ljudi!

SCHLOMIT *(s spremenjenim, blazno-histeričnim glasom)*: Ampak, kako naj doktor Schneiderjeva napiše analizo, če še vzorcev nima?! Saj mora najprej obdelati hipotezo, metodiko ...

GOSIA: Ah, ne sekiraj se, saj je še čas. Saj smo lani tudi. A se spomniš ...

EMA *(skuša ignorirati Gosiino čvekanje, potihoma govori Schlomit)*: Schlomit, bom jaz napisala hipotezo in metode ... Ti na hitro naloži nekaj o namenu in cilju, potem pa se osredotoči na bistvo. Že prejšnji mesec smo ugotovili, da je statistično pomembna sprememba na celicah bazalne lamine, znižano število visokoprizmatskih celic, okoli tega napleti ...

GOSIA: Ej, Ema, imaš kakšen cigaret?

EMA: V torbici. In zginita že po vzorce, prosim!

(Gosia brez sramu, z zanimanjem brska po Emini torbici, se poškropi z njenim parfomom, odpre in ogleduje maskaro, potem si postrže s cigaretami. Ema ji vzame torbico, privleče ven tabličnik in začne nekaj kazati Schlomit, ta le zgroženo bulji in odkimava.)

EMA: Kje je ... Aha! Tale članek iz *Journal of Urology*. Pred petimi leti so na Princetonu delali podobno raziskavo ... Če copy-pastaš njihove opise vzorcev in spremenljivk in samo spremeniš številke, imaš že en del elaborata. Tudi uvodni pregled področja samo prevedeš in malo obrneš stavke. Zanimivo se mi zdi, da imamo v naši študiji na praktično vseh vzorcih negativno imunohistokemično reakcijo na CK903 ...

(Schlomit v žepu zazvoni telefon. V istem trenutku se oder zatemni, nato se prižgeta dve luči; na robu odra se pojavi Rivka, od ostalega dogajanja je simbolično oddeljena z zaveso ali paravanom. Med pogovorom sta z dvema snopoma svetlobe osvetljeni le Rivka in Schlomit. Luč se izmenično preklaplja, tako da je osvetljena le tista, ki govori.)

RIVKA: Mamica, Rivka tukaj. Nekaj hudega se je zgodilo. Stric Zbigniew je padel s senika.

SCHLOMIT: Oj, vei – kateri Zbigniew? A naš doktor Zbigniew?

RIVKA: Ne, ni doktor! Zbigniew Rutyccki, dve hiši naprej stanujejo, tam, kjer imajo tri mačke.

SCHLOMIT: Ah, sosed Zbiško! A klog zu Rutycckien! Mar ni pred leti z njihovega senika omahnil že dedek Jacek?

RIVKA: Ne vem, mama. Kateri dedek Jacek? Mama, gospod župnik me je prosil, če lahko na pogrebu igram violino.

SCHLOMIT: Ja, kakopak moraš igrati na pogrebu. Katere note je gospod župnik naročil, da moraš prinesiti?

RIVKA: *Kindertotenlieder* od Mahlerja.

SCHLOMIT: Pa saj je bil pokojni star 38 let! Kako se ne spomniš dedka Jacka – tistega pegastega, ki je spal z gosmi? Doktor Schneiderjeva pride danes malo kasneje, mora še tri trupla obducirati, tudi jetičnega brezdromca – doktor Schneiderjeva ti je rekla, da jim ni higienično dajati drobiž, razmisli o tem!

RIVKA: Mamica, zelo se bojim – Danka Rutyccki je rekla, da je stric Zbigniew padel na obračalnik sena in si na 'vilicah' prebodel čelo ... *(joka)*.

SCHLOMIT: Ne, Rivka, ne tako – doktor Schneiderjeva takega vedenja ne odobrava!

RIVKA: ... Njegova glava, ki jo je tudi odrezalo, je že v primežu pri mizarju, smrk, smrk, da bo leep za na paaree!!! *(močno joka)*

SCHLOMIT: ... Doktor Schneiderjeva je pri desetih letih igrala na orgle za Beato Rutyccko, ki so jo po treh tednih našli v kadi s prerezanimi žilami. Avgusta!!! Je bila vseeno odprta krsta! Veš, kaj ti je

doktor Schneiderjeva povedala o hitrosti razkroja trupel in nje korelaciji z višino zunanje temperature? Tri strani besedilnih nalog ti je dala izračunati na to temo med velikonočnimi počitnicami!!! (*živčno in krčevito reže z okrvavljenim skalpelom po steni, ko se nožek zlomi, ga zamenja z novim, sterilnim*) Rivka, zberi se, ti pravim! (*sika skozi zobe*)

RIVKA (*skuša zadržati jok, grize se v pest, se vleče za lase ipd.*): Mamica, oprosti! Ampak mamica, ne bit huda, mamica moja ... violino bom morala igrati čisto pri glavi, orgle so vsaj daleč ... (*malo pomirjeno*) ... a lahko poskusim mižati med igranjem?

SCHLOMIT: Ne, ne, Rivka – ne tako! Z Rutycskimi so zmeraj težave. Beati je dr. Schneiderjeva igrala tudi na prečno flavto (*s skalpelom kolje steno*), ampak mi Kirszenbaumi se ne damo. Czerniakowi so obupavali in goltali ciankalij, mi pa smo se borili, vedno!!! Ne pozabi, iz kakšnega testa si!!! Kdo so tvoji predniki?!

RIVKA (*skoči v 'pozor' kot vojak in kričeč recitira*): Doktor Schneiderjeva in Rivka Schneiderjeva sta iz krvi partizana-maščevalca Mendla Kirszenbauma in krvi vstajnika-bojevnika Mordechaia Anielewicza!!! Naša kri je bila prelita v Varšavi brez upa zmage, samo za ime in spomin!!!

SCHLOMIT: Res je, Rivka, in obnašaj se svojemu rodu primerno!!! (*nadaljuje s čisto mirnim glasom*) Takole bova naredili, Rivka. Najprej vzemi polovico mamičine tablete, za škatlo z medenjaki so. (*Schlomit sama pogoltne tableto to govoreč; tudi Rivka nekje iz teme potegne kovinsko škatlo z medenjaki in vzame ven škatlico z zdravili.*) Potem steci do mizarja in mu strogo zabičaj, da je dr. Scheniderjeva rekla, naj glave ne lepi z mizarским klejem, tako kot zadnjič. Mamica bo glavo zašila, ženske pa naj jo napudrajo ali kaj takega. Bo tako bolje, Rivkica? Kdo je najboljša mamica?

RIVKA: Doktor Schneiderjeva je najboljša mamica! Hvala, mamica!

SCHLOMIT: No, dovolj časa sva porabili za tvoje problemčke, mamica ima veliko večje. Adijo, Rivkica moja, zdaj mora mami nazaj k truplu.

RIVKA: Adijo mamica moja, rada te imam!

(*Rivka steče z odra, med publiko in proti izhodu iz dvorane, reflektor ji sledi.*)

(*Oder se spet normalno osvetli.*)

GOSIA (*spet naliva kozarce in ponuja Emi in Schlomit*): No, dajmo, puncii! Nazdravimo na uspešni zaključek našega projekta!

EMA (*pobesni*): Nazdravljali bomo, ko bomo in če bomo ta projekt zaključili, jebenti!!! Vzorce!!!

SCHLOMIT: Kje pa naj doktor Schneiderjeva dobi manjkajoče vzorce?!

STANKA: BMW, ne?

(*Gosia in Stanka odideta, po hodniku se hihitata. Tudi Schlomit steče za njima. Ema v obupu zvrne puščeno čašo špirita, nato odide še ona.*)

3. prizor (Gosia, Stanka, Anton)

(Secirnica. Stanka in Gosia na začetku prizora potegneta truplo iz hladilnika, ga preložita na voziček in odpeljeta na secirno mizo; če odrska tehnika tega ne omogoča, truplo že čaka na mizi ali pa ga pripeljejo iz zaodrja.)

(Na secirni mizi razmesarjeno truplo enega od ponesrečenih fantov, razvlečena čreva, manjka oz. posebej leži kakšen ud ... Gosia in Stanka brskata po drobovju in z velikansko iglo jemljeta vzorce iz trupla, vmes se šalita in klepetata.)

STANKA: Uh, tale je imel še srečo. Cap, bum, konec. Mene bodo pa te razprodaje pokopale. Devet tisoč minusa na računu in od mame sem si sposodila še petsto zlotov za finsko vazo.

STANKA *(na hitro prime Gosio za roko in si ogleda njeno zapestno uro)*: Breitling Galactic?! A je prava?!

GOSIA *(zadrežno)*: Ja, prava ... Dorotino darilo za osmi marec.

STANKA: Madonca, se enim godi! *(sumničavo, muzajoče)* Tako darilo, ne da bi bilo treba špranjo dat na lizing ...

GOSIA *(jezno)*: Kako to misliš?!

STANKA: Oh, zakaj nimam jaz takih prijateljic! Cele dneve garam, pa nimam nič od tega, samo prekoračen limit ... Pa še ta prekleta študija, pol leta se je nismo pritaknile, kako naj vse to nadomestimo v enem dnevu?

GOSIA *(hitro, olajšano)*: Ja, raziskava ... Ne vem, kako bo Schlomit ratalo ...

STANKA: Schlomit ne bo napisala ene strani v dveh tednih. Samo težila bo, kako grozno je, ker nič ni narejeno ... bo morala kar Draculaura napisati. *(kratek premor)* Kaj češ, ne morem se upreti zlatim supergam, veš, tistim s polno peto? Dvajset parov jih imam, super se počutim v njih, pašejo na moje ognjene lase. Aja, Schlomit – a je res zamočila tistega ...?

GOSIA: Res. Je cel dan mahala s tomografskimi slikami – a je tole metastaza ali astrocitom, pa še ena preiskava, pa MRI, pa pnevmoencefalografija, medtem je bil tip že moribunden in potem so na obdukciji ugotovili, da je navaden bakterijski absces. Lahko bi ga pozdravili z dvema škatlicama antibiotikov.

STANKA: No, Schlomit so potem dali v porodnišnico!

GOSIA: Ker tam ni treba tako zapletenih diagnoz postavljati.

STANKA: Saj vem, da ni smešno, ampak tista zadnjična vstava je bila res hamletovska! Carski rez bo, carski rez ne bo ... Schlomit blodi, s skalpelom v roki ... Ekipa jo pa samo debelo gleda. Je šla spet klicat doktor Schneiderja, ga ni dobila, zato je v okrvavljenih coklah tekla čez cesto na

nevrolško ... Medtem je Daša doživela razsvetljenje, letela po primarija, ki je takoj naredil sekcijo, ampak je bilo prepozno, je bil otrok že malce božji.

GOSIA: In potem so vse lepo pozitivno skomunicirali ...

STANKA: Sem bila zraven, pravi šef: »Gospa, me veseli, da ste srečno prestali tak težek porod in operacijo, izredno pogumna ženska ste. Vaša nova obstretna fistula ni nič posebnega, v Afriki jo ima vsaka tretja porodnica. Drugi teden jo bomo poskušali zakrpati. Otrok bo vse življenje malce poseben, a prepričan sem, da ga boste sprejemali in skupaj preživel veliko lepih trenutkov.« To ti je sendvič sporočilo, a?

GOSIA: Mogoče bo pa na paraolimpijskih dobil medaljo. Saj pri otrocih res ne veš, kaj bo ratalo – poglej Emo. Kaj ji nuca znanstveni doktorat – kje že? V Švici, na Švedskem? Zgleda pa, ko da je ušla z maškarade v varstveno-delovnem centru. Pa dolgočasna je – je ne zvabiš na pijačo, niti takrat ni šla, ko so prenovili fasado parlamenta in smo malo zalivali. Nikoli ne bo dobila tipa, se jo vsak ustraši!

(Vstopi Anton, namrščenega obraza in začne postopati po secirnici, vije roke. Zdravnici se prvi hip ne zmenita zanj.)

STANKA: Saj ga že ima, hudo dobrega. Veš, kako je lep, ko mladi Daniel Olbrychski!

GOSIA: A, daj no?

STANKA: Poročena je, a ne veš tega? Tri otroke ima, črnega Cadillaca, dvorec ob jezeru z lastnim pristanom in jadrnico pa dva psa, ogromna ruska hrta. Prava sanjska družina.

GOSIA: Ma, nakladaš! Poročena, pa otroke? Nikoli ne govori o njih.

ANTON: Stana, to tako ne gre več naprej!

STANKA (*Gosii*): Ker se nikoli ne pogovarjamo z njo. Razen najnujnejših službenih stvari.

GOSIA: Okej, to je res ... A dvorec ima tudi, praviš? Pa jadrnico?

STANKA: In cucke. Vse sem videla na lastne oči.

ANTON: Stana, poslušaj me! Poglej, kaj si naredila iz mene, uničen sem! Telesna in duševna razvalina! Kako naj živim in delam v tem nagnusnem okolju?! Poslušam ta vaša neumna, odbijajoča nakladanja ... Še po smrti ne privoščite dostojanstva sočloveku!

GOSIA (*Stanki*): Neee, to moram preverit na Facebooku. Ali pa na V kontakte, to bi bilo čisto njej podobno ... (*potegne telefon iz dekolteja in začne brskati, še vedno v krvavih rokavicah*).

ANTON: Samo ta prekleti Facebook vam gre po glavi, doktor Królikova! Imate sploh kanček čuta spodobnosti?! Zakaj mi ne dovolite nositi plenice?!

GOSIA (*Antonu*): Pa kdo ti brani, pizda! Pojdi v lekarno in si kupi plenice!

ANTON: Ne, tako to ne gre!

GOSIA (*spet brska po telefonu*): Zakaj ne dela? Aja, rokavice ... o, ne, sranje!!! Lej, kakšen telefon imam že spet! (*povoha telefon*) Smrdi po urinu, mrliškem urinu!

(*Stanka se naskrivaj muza, Gosia sname rokavice, potem briše telefon z mokrimi kozmetičnimi robčki, ki jih potegne iz dekolteja [pri čemer je le-ta posledično okrvavljen, umazan od izločkov] in z robom halje, ne preveč uspešno.*)

ANTON (*stopi na rob odra in z dramatičnimi gestami monologizira*): Tudi jaz smrdim po urinu, čeprav ne mrliškem. Še ne! Vi vsi ste priča moji kalvariji! Dobro, priznam, morda sem si res sam kriv te okvare mehurja, vsakemu se lahko zgodi! Drago plačujem svoje mladostne napake! Malce sem se igral z žico, prava reč! Ampak zakaj moram hoditi naokoli moker, zaudarjajoč?! Zakaj mi ne dovolijo, da bi uporabljal inkontinenčne pripomočke? Kdo so te samozvane boginje v belem, ki tako brezsravno odločajo o človeških usodah?! Vam je sploh znano, koliko ljudi je zaradi svojega pijanstva pogubila tale razbrzdana lepotica?! Spominjam se, kot bi bilo včeraj! Pripeljejo na urgenco enega skejtarja, ki je padel na glavo, ona (*Anton z dramatično, obtožujočo gesto pokaže na Gosio*) pa ga je poslala domov. Še omenil je, da živi sam ... ona pa njemu, naj ga domači na dve uri zbujajo. Čez tri dni ga pripeljejo nazaj – mrtvega! Subduralni hematoma, gladko ga je spregledala. Če bi ga čez noč zadržala na opazovanju ...

GOSIA: Ne nakladaj, pojma nimaš! Ničesar nisem spregledala! Pozneje, doma je padel s stola ...

ANTON: ... Namesto, da bi ga pregledala in preiskala, se je po telefonu kregala z možem in potem šla v bife! Kar naprej zapušča delovno mesto, plazi se skozi kuhinjski vhod, da je jaz ne bi zalotil! Pa to še ni vse! Čez par mesecev je spet spregledala eno možgansko krvavitev, onega so sicer pan Szeptycki rešili ... Ampak s posledicami, še zdaj je hemiplegičen. En tak drobčkan sicer, s peščenimi lasmi, pa z mamom živi. Hja, zdaj si bo tudi težko našel kakšno, ko je ves šantav in spastičen ... Jaz imam vsaj to srečo, da me moja krščanska žena ne obsoja in me sprejema, z vsemi mojimi revami vred ...

GOSIA: Pa jo vseeno varaš, lump! Kaj pa na to pravi tvoja krščanska vera?

ANTON (*zdaj dramatično pokaže s prstom na Stanko*): Ona!!! Ona je kriva!!! Ta med trupli smukajoča se kača! Zavržna si, bedna, dolgočasna ... To, kar se greste tule pred mano in vsemi temi ljudmi, sploh ni dramatično, niti prijetno – samo nagravnno.

STANKA: Kaj, a si mogoče končal dopisni tečaj za gledališkega kritika?

ANTON: Ničesar nimaš za pokazat! Vsa ta leta in desetletja – koliko let si pravzaprav že v tej nori bolnici?!

STANKA: Dvainštirideset. Začela sem kot strežnica, ob delu sem doštudirala! Ti pa še tečaja za polagalca cevi nisi spravil skupaj!

ANTON: Vemo, vemo, kako si študirala, ti meduza! Kako si delala izpite – s svojimi goljufivimi čari!

GOSIA (*občinstvu*): Stanka, pa čari, a se ta tip heca?!

STANKA: A imaš kaj proti?! Taprava se oglašča okoli okusa za tipe! Pojma nimaš, kako seksi sem bila v najstniških letih!

GOSIA: Ja, zih! Ti verjamem na besedo. Dokazat itak ne moreš, ker takrat še ni bilo fotoaparatorov.

ANTON (*Stanki*): ... No, če rezimiramo – v vseh teh dvainštiridesetih letih nisi pokazala nič, nobenega dosežka! Niti ene objave!

STANKA: To pa sploh ni res! Odkrila sem litopediona! Edinega v vsej Poljski!

ANTON (*zmedeno, osuplo*): Kaj, kaj?

STANKA: Li-to-pe-di-ona! Okamenel zarodek, nekaj desetletij star! Opisanih je samo 300 primerov, od rimskih časov do danes. Če bi odprli vse mrlične v vsej Evropski uniji, ne vem, če bi še kakšnega našli.

ANTON: Odkrila, nič nisi odkrila! Sekira ti je v med padla, po čistem naključju ... Še slepa kura zrno najde. Zato te za hrbtom tudi kliče Slepá Kura, če še ne veš!

GOSIA (*Antonu*): Kaj si pa ti v življenju koristnega naredil?! Razen nekaj ducatov poscanih flisov? Stana je najdla litopediona, šest strani dolg članek je objavila v *Lancet*.

ANTON: Pha, sam senzacionalizem, ne pa znanost! To bi se lahko objavilo kot kratek prikaz primera, ena stran. In sploh, kakšen članek – cel oddelek polonistov ga je lektoriral, da je dobil rep in glavo.

GOSIA: Pa ti, Anton, si ti v življenju kaj napisal? Nakupovalni listki ne štejejo.

ANTON: O, kar posmehuj se, razbrzdanka! Objavil sem! V *Studenčku*, pred dvema mesecema potopisno reportažo ...

GOSIA (*se obrne k občinstvu, si z rokami od strani zakrije usta in kot da šepetaje muzajoč se pove*): O romanju v Čenstohovo, grem staviti tri fafanja!

ANTON: ... O izletu v Lurd.

GOSIA (*publiki, zmagoslavno*): No, a sem vam rekla! To je v bistvu isto! (*Nato se obrne k Antonu in ga zmedeno, začudeno vpraša*): What the fuck je to *Studenček*?!

ANTON: Glasilo Zveze društev uroloških bolnikov, izhaja dvakrat mesečno v nakladi 35.000 izvodov.

STANKA (*končno pride do besede*): ... Pa predavat sem šla – v New York, Pariz, Moskvo pa še ...

ANTON (*Stanki*): V poljščini itak, ker tujih jezikov ne znaš, še maternega bolj za silo.

STANKA: Ukrajinsko znam! Ponujali so mi mesto na kliniki Mayo, lahko bi naredila sijajno kariero na morfološki patologiji!

ANTON: In zakaj je nisi?!

STANKA: Ker ... (*cmeravo*) zaradi domotožja, ljubezni do domovine! Nisem si mogla predstavljati življenja brez nasoljenih kumaric! Tistih s tržnice, iz soda.

ANTON: Ha, kumaric! Če bi samo kumarice jedla, ne bi bila tako zavaljena!

STANKA (*stopi počasi k Antonu in mu z velikim obdukcijskim nožem počasi, povsem narahlo potegne po hlačah v mednožju. Anton v trenutku doživi erekcijo*): Daj no, Tonček, kaj se repenčiš? Vedno si bil za!

ANTON (*se ritensko umika, Stanka počasi stopa za njim, ves čas držeč skalpel na njegovem mednožju*): Ne, Stana, ne delaj mi tega, rotim te, ne pelji me v skušnjava! To je močnejše od mene!

STANKA: Kaj se zdaj ženiraš? Ti je nerodno pred vsemi temi ljudmi? (*pokaže proti občinstvu.*) Še vse kaj hujšim stvarjem bodo danes priča! Zakaj ne sprejemaš svoje drugačnosti? Kaj je narobe s tem, da te vzbujajo medicinski instrumenti na genitalijah?

ANTON (*histerično, obupano*): Ne, ne počni tega!!! To so Satanovi nagodki! Gotovo vas tista prekleta čarovnica zavaja!!!

GOSIA (*občinstvu*): Mater, je tečen! Kako naj dokončamo raziskavo? A mi pride kdo pomagat? A je tle kakšen kemik ali pa medicinec? (*Anton*) Dej, a naj ti grem v centralno lekarno po en paket plenic?

(*Če se najde kak prostovoljec iz publike, ga Gosia popelje na oder, mu ponudi [vsili] čašico špirita, nato pa ga zaposli z laboratorijskim delom, npr. tako, da zлага vzorce tkiva na mikroskopska stekelca.*)

ANTON: Bolje bi storili, doktor Królikova, ko bi se posvetili npravstvenemu prosvetljevanju človeških duš!

GOSIA: O, pizda, kje jih najde! (*odpre steklenico z razkužilnim alkoholom in ga malce popije*)

(*Stanka medtem pririne Antona do roba odra in ga stisne ob zid. Anton je ves prepoten in tresoč, vendar vse bolj pohotno opazuje Stanko in se perverzno oblizuje.*)

ANTON: Uh, ti, hotnica ... Le zakaj se ne morem upreti ...

STANKA: Kaj bi, po dvajsetih letih zakona je čisto naravno, da si človek zaželi malce spremembe.

ANTON: Zadnjič, tako mi Bog pomagaj!

GOSIA (*občinstvu, veselo, brezbrizno*): Ne bo ne prvič ne zadnjič!

(*Anton in Stanka se podvizata z odra. Gosia olajšano zavzdihne, potegne iz dekolteja škatlico cigaret, prižge eno in se vrne k truplu.*)

4. prizor

(Ema, Schlomit, Gosia, Stanka; Rivka, pozneje še Szeptycki)

(Secirnica. Ema in Schlomit delata vsaka na svojem laptopu, po mizi knjige, papirji, mikroskop s priborom, v pepelniku se kadi Emina cigareta.)

(Vstopita Gosia in Stanka, veseli. Gosia ponosno položi na mizo dve epruveti z neko krvavkasto sluzjo.)

GOSIA: Na, tule sta še dva vzorca. Kaj naj zdaj naredim?

EMA: Hvala, ampak rabimo še enega. Skupno tri.

STANKA *(pogleda Gosio)*: Ampak nimamo več nobenega moškega na hladnem ... Le zakaj smo tistega Schlomitinega klošarja pod nujno poslali v krematorij?

EMA: Ker je imel odprto tuberkulozo, multirezistenten sev.

GOSIA: Kaj pa, če od ene ženske punktiraš Skenovo žlezo?

EMA: Niti slučajno, če to ugotovijo, nam bodo zavrnilo celo raziskavo! Boš ti vračala denar? Potrudita se in najdita še eno prostato!

STANKA *(Gosii)*: Kaj pa tisti tvoj obešenec?

GOSIA: Čisto gnil je že, drobovje je utekočinjeno, ni šans!

STANKA: Vseeno, nimamo druge. Prostata je odporen organ, ker ima gosto in čvrsto tkivo, razen tega je v globini medenične votline za sramnicama dobro zavarovana in se zato obdrži dlje kot skoraj vsi ostali notranji organi.¹ Mogoče še dobimo kaj užitnega? Razen, če greš vprašat primarija, če nam od svoje dva grama odstopi. V katerem predalu je?

GOSIA: Osem. Pazi, šprica na vse konce, če ga preveč pritisneš.

(Stanka gre do hladilnikov, potegne ven truplo in začne brskati po njem. Gosia si vzame iz Emine škatlice cigareto, kadi, vmes gre v hladilnik po Actimel, še malo postopa naokoli.)

(Nekdo plaho, tiho potrka na vhodna vrata. Oder se spet zatemni, reflektor osvetljuje samo Rivko in Schlomit.)

SCHLOMIT: Rivka, vstopi. Doktor Schneiderjeva ti je iz menze prijazno prinesla kos makovega zavijanca. Tudi kakav se greje nad Bunsenovim gorilnikom.

RIVKA *(plaho, izza priprtih vrat)*: Mamica, imaš notri mrliča?

SCHLOMIT: Kakšno neumno vprašanje, otrok. Mamica ima ZMERAJ notri mrliča. Mamica trdo dela.

1

Prيرهeno po: Janez Milčinski, *Sodna medicina*, Ljubljana 1956, str. 49.

© Vida in Matjaž Voglar

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorjev je prepovedana.

stran 20 od 54

RIVKA (*vstopi, ampak miži*): Mamica, a je hudo nagnit? Vonja kot sprati, ki sem jih pozabila v omari za čevlje, ker se mi je mudilo na skavtski shod.

SCHLOMIT: Neumnost, Rivka. Odpri oči in si ga oglej. Vsi bomo nekoč taki. Spomni se, kaj je dejal župnik na pogrebu Žačka Rutyckega. Življenje in smrt sta si blizu, prepletena sta. Vsi bomo nekoč taki kot ta gospod na mizi. Bog je rekel: Bodite potrpežljivi. Odprl bom vaše grobove in storil, da boste vstali iz grobov. O, moji ljudje, pripeljal vas bom domov v deželo Izraelsko ... in vdahnil vam bom mojo dušo in oživel boste.

RIVKA: Mami, ampak gospod ...

SCHLOMIT: Rivka, gospod je goj. On ne gre nikamor. Postal bo le krma za črve. Pravzaprav je že, naj ti pokažem. Iztegni dlan! (*s pinceto iz trupla izvleče črvička in ga položi Rivki na dlan*) Vidiš, mala Rivkica, tole je čisto navadna mušja ličinka, toliko muh pobijemo, na koncu pa njihovi otroci jedo nas ... (*Rivka pade po tleh*).

SCHLOMIT: Oh, ta otrok, tako šibko duševno in telesno konstitucijo ima. Tega zagotovo nima po dr. Schneiderjevi. Doktor Schneiderjeva se trudi, se žrtvuje, da bi ga utrdila, da bo vreden svojih slavnih prednikov ... (*povzdigne glas, zakriči*) da nikoli več ne bi šli kot ovce v klavnico!!! (*nadaljuje z normalnim glasom*) Toda otrok je trmast. Gosia, prinesi enega svojih jogurtov. Brez ugovaranja, sicer te zatožim, da malicaš jogurt in ne kislo mleko. (*Rivki na silo odpre usta z okrvavljenimi, umazanimi rokavicami in ji zlije v usta nekaj Gosiinega Actimela.*)

(*Rivka zakašlja in se zbudi.*)

SCHLOMIT (*jo potreplja po licih in ji jih umaže*): No, tako, je že dobro. Pojej zavijanec, popij kakav, potem pa takoj h knjigam. Aritmetika nikogar ne čaka in nevedni umirajo prej.

(*Oder se spet osvetli kot običajno. Rivka ubogljivo sede za mizo in se loti nalog. Do konca prizora dela in ne spregovori več besede. Vmes poje zavijanec in popije kakav. Drugi akterji se zanjo ne zmenijo.*)

(*Ko Schlomit konča ukvarjanje z Rivko, vzame iz torbice tableto in jo pogoltne, nato se usede za svoj računalnik in namrščenega čela nekaj brska ali skuša pisati, vendar ji ne gre in se jezi ter obupuje. Gosia pristopi k Emi in jo začne spraševati. Ema na Gosiina vprašanja odgovarja odsekano, odsotno, očitno je, da ji gredo po eni strani vprašanja na živce, po drugi strani pa jo tudi motijo pri delu.*)

GOSIA: Ema, te lahko nekaj vprašam? A si res poročena?

EMA (*ne odvrne pogleda od računalnika, ves čas zavzeto tipka*): Ja.

GOSIA: Uau, mislim, super. Samo nikoli nisi omenila.

EMA: Ne želim mešati službenih in družinskih stvari.

GOSIA: Ja, saj to imaš pa prav, glede na to, kakšno službo imamo ...

EMA: Ni point v službi.

GOSIA: Kaj pa dela tvoj mož?

EMA: Inženir.

GOSIA: Najbrž ful dobro zasluži, a?

(*Ema ne odgovori.*)

GOSIA: A ... potem se pišeš Koniecpolska po možu?

EMA: Ja.

GOSIA: Kako si se pa prej pisala?

EMA: Lubomirska.

GOSIA (*pretreseno – zavistno*): Kaaaj?!

EMA: Z grbom Szreniawa. Brez križa, kar mi zelo ustreza.

GOSIA: Mislim ...

EMA (*se obrne od računalnika h Gosii, se nasmehne*): Ne sekiraj se, Gosia! Če ti dedek ni zapustil huzarskih perutničk, si jih morda lahko kupiš na boljšem trgu. Sicer pa, komu je še danes mar, če sta se najina prapraseda srečala pred Dunajem in kdo je komu pridržal streme? Glavno, da smo posekali talibane, pa še kofe smo dobili! Čeprav imam jaz raje čaj, ti pa, kot vidim, jogurt. (*Gosia ima v rokah plastenko Actimela*) Ampak preveč sva se zaklepetali, delo imamo.

GOSIA: A imata kaj otrok?

EMA: Ja.

GOSIA: Super. Koliko pa – enega, dva?

EMA: Tri.

GOSIA: Hudo, tri! Nikoli si ne bi mislila ... Hočem reči, ne predstavljam si, pa še tako mlada si ... Koliko so pa stari? So fantki, punčke?

EMA (*zavzdihne*): Fantek osem let, punčki pet in štiri. A se lahko zdaj, prosim, lotiš preparatov? V laboratoriju te željno pričakuje mikrotom, pripravila sem ti stekelca, pipete in ostalo, 97 naših vzorcev sem že dala v dušik.

GOSIA: Osem, pet, štiri! Carsko! Kako jim je pa ime? A imaš kakšno sliko?

EMA: Oprosti, sem ti že povedala – ne želim mešati službenega in družinskega življenja. Prosim, Gosia, vzorci!!!

GOSIA: No, pa ne, če nočeš pokazat ... Res ne vem, zakaj si tako odljudna? A je to tudi del tvojega darkerskega lifestyla? Potem se pa čudiš, da te vsi zafrkavajo ...

EMA: Ti tudi včasih nočeš razkriti kake majčkene skrivnosti o sebi, ane?

GOSIA: Jaz? Česa pa nisem ...? Pojma nimam, o čem sploh govoriš!

EMA: No, na primer, dve leti nazaj sva se v Krakowu srečali v klubu *Seven* ... In nekako me nisi poznala, kaj šele, da bi mi predstavila svojo prijateljico, s katero si se tako zavzeto ...

SCHLOMIT (*jo prekine*): Ema, meni se pa zdi, da tole zvišanje PSP proteina za 20 procentov mogoče sploh ni povezano s koruzo in temi hormoni ...

EMA: Oprosti, Schlomit, če se ti zdi, da ni, pa napiši, zakaj se ti tako zdi. Samo daj, utemelji, da bo nečemu podobno. A je vzorčenje v redu, korelacija? Preračunaj regresijo na nove spremenljivke – si jih že določila? Na *zdi se* kliničnih raziskav ne moremo graditi.

SCHLOMIT: Vedno sem bila mnenja, da bi morala biti randomizirana raziskava ...

GOSIA: Ti si bila tega mnenja ali tvoj mož?

SCHLOMIT: Kaj ima pa doktor Schneider s tem?! Doktor Schneiderjeva ima svoje samostojno mnenje! Doktor Schneiderjeva si prepoveduje, da se tako govori o doktorju Schneiderju!!!

EMA: Lepo, Schlomit, da imaš svoje mnenje. Ampak si ga malce prepozno ubesedila. Od vsega začetka smo raziskavo zastavili nerandomizirano, zdaj niti pod razno ne moremo ...

SCHLOMIT (*histerično vstane izza mize, prevrne stol*): Ne, ne, ne! Ich vel nischt zayn schuldik far az Chazzerei! Nischt getoygen, nischt gefloygen! Doktor Schneiderjeva pod takimi pogoji ne more nadaljevati! To ni v redu, tukaj poskušamo nekaj na silo opravičiti ...

EMA: In šele zdaj poveš?! Ko je šef spraševal, če vzamemo študijo, če jo bomo zmogli, si bila tiho!

SCHLOMIT: Če je doktor Schneiderjeva bila tiho, to še ne pomeni, da se doktor Schneiderjeva strinja!

EMA: Kako naj voham, da se nisi strinjala?! Sicer pa si ti onkologinja, ti si najbolj kompetentna za tole raziskavo! Zlomljene komolce naravnavat zna itak vsak avtoklepar, ane?!

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva ni rekla tega!

EMA: Nisem rekla, da si ti rekla. Čeprav tudi nisem rekla, da nisi. Draga moja Schlomit, nima smisla, da se prepiramo. Tole raziskavo moramo spraviti skupaj, pa če se ubijemo. Ti kot onkologinja o histologiji in patologiji celic najbrž veš precej več od mene, da o Stanki in Gosii ne govorim!

GOSIA: No, veš kaj, sebe poglej! Jaz vsaj nisem strašilo za paciente! Vsi vemo, zakaj so te nagnali s travme!

EMA: Gosia, če si pozabila – do jutri imamo za dokončat študijo, od katere ni praktično še nič narejenega. Vse se moramo takoj lotiti dela. Poudarek je na *vse* in na *takoj*. In s travme sem šla prostovoljno, nihče me ni nagnal. Je pa res, da so me prosili, naj prosim za premestitev. Zaradi prekletega nadškofa.

GOSIA: Kakšnega nadškofa?

EMA: Ni važno! Delo nas čaka!

GOSIA (*proseče, prilizljivo*): Eeej, če si že začela ... Ne moreš nas takole zrajcat, potem pa tik pred vrhuncem na suhem odložiti ...

EMA: Jooooj, naj bo. Tisti smrdljivi stari deteljub iz Frauenburga. Pravzaprav se je vse skupaj začelo z nekim dečkom, ministrantom.

GOSIA (*nasladno, z veseljem zanimanjem*): A je nadškof zlorabil ministranta?

EMA: Ne. V bistvu ne vem, mogoče tudi, ampak ni point v tem! Mulec je padel po stopnicah s kora in si zlomil roko. Podlahtnica in koželjnica v srednji tretjini, klasika pediatrične travmatologije. Zlom je bilo treba naravnati v splošni anesteziji.

GOSIA: A ga je nadškof ...

EMA: Ne, nadškof pride šele potem! Poslušaj in me ne prekinjaj! Skratka, dečko pride z mamo in jaz ji povem, da je potrebna repozicija v splošni anesteziji, kako poteka ... Babura pa ven pade, da ne pusti anestezije, dokler ne pride župnik, ki mu bo podelil poslednjo popotnico.

GOSIA: Zakaj pa?

EMA: Res – zakaj, to sem se tudi jaz vprašala! Razložim materi, da je kratkotrajna anestezija, da se bo čez deset minut zbudil in šel takoj domov ... Ona pa vsa histerična, da hoče poslednjo popotnico, ali pa naj naravnam kar brez anestezije. Brez anestezije ravnati ni ravno prijetno, saj se še spomniš – na otroku tega nikoli ne bi delala, razen v vojni ali na samotnem otoku ... Babnica pa je še kar težila, zato sem jo poslala k hudiču s tem njenim oljem. Dopusčam, da sem jo malce bolj asertivno porinila iz ordinacije, ampak brcala je nisem! Mogoče samo en majhen roundhouse kick ... Kako naj bi vedela, da jo bo odneslo ravno v odprti jašek dvigala?! Itak jo je potem Szeptycki spodobno porihljal.

SCHLOMIT: A, to se pa spomnim, je bil članek v časopisu ... Kako že? *Sin prišel z eno zlomljeno roko, mati odšla z dvema.*

EMA: Whatever! No, in potem je šla težiti nadškofu – ne toliko zaradi tistih polomljenih rok, kot zaradi tega, ker sem njenemu sinu (*spakljivo, narejeno*) odklonila zakrament svetega bolniškega maziljenja! No, in škof je težil ministru, ta Staremu, in Stari potem meni ... Zgolj šefu na ljubo sem potem zaprosila za premestitev.

(*Stanka se ves ta čas ukvarja z velikim, gigantsko napihnjenim in počrnelim truplom, po katerem gomazijo žuželke. Nenadoma, po zadnji Emimi repliki, nekaj v truplu počne [brez posebnega hrupa – npr. balon z umetno krvjo] in po Stanki ter okolici brizgne krvavkasta tekočina, zasmrdi po gnilem mesu.*)

STANKA: Oooh!!! Punce, upam, da boste cenile mojo žrtev. Tale Małgosijin z gugalnice – malce mi je počil ... Vzorec sem vseeno dobila.

(Gosia in Schlomit si prekrivata nos z robom halje, Stanka pa ponosno prinese Emi epruveto s krvavkasto tekočino. Ema z očitnim gnusom vzame Stanki epruveto iz rok in pohiti k mikroskopu.)

GOSIA: O shit, tole pa je štala. *(ponudi robčke iz dekolteja)*

STANKA: Oh, smo že hujše imeli!

GOSIA: O, mater, tole je treba razkužiti.

(Gosia gre v omarico po medicinski alkohol, prinese tudi dve čašici.)

(Stanka odvrže haljo, se z razkužilom umiva pri umivalniku, neko packarijo si pobira tudi iz las; Gosia medtem toči špirit v čašice.)

STANKA: Daj, Gosia, zlij mi malo na roke ...

(Gosia ji zlije na roke špirita, nato ji ponudi čašico.)

GOSIA: Na, boš še malo od znotraj razkužila!

(Stanka se kremži, potem vseeno malo spije, Gosia si medtem naliva že drugi kozarec.)

EMA *(od mikroskopa)*: Ne, nemogoče! Ta vzorec je absolutno neuporaben, celične membrane so že vse fuč. Sploh ne vidiš, ali je to žlezno tkivo ali ...

(Tedaj prihiti skozi notranja vrata Szeptycki, s pogledom poišče Emo.)

SZEPTYCKI: Ema, ravno tebe potrebujem. Prav si imela glede tistega – okultna krvavitev v spinalnem kanalu. Morda bo dekompresija pomagala. Mi lahko asistiraš?

EMA *(se obotavlja, koleba)*: Nujno delo imam ...

SZEPTYCKI: Mrtvi lahko počakajo, živi ne morejo! Pohiti!

STANKA: A je to tisti breznogi, čelno v drevo? Ga boste zdajle operirali?

SZEPTYCKI: Ja! Emica, za božjo voljo, podvizaj se!

EMA: Takoj pridem, Zbigniew! *(Ema se začne urno pripravljati na operacijo – snema z rok zapestnice in prstane ter jih meče v torbico, spne si lase, si umiva roke ... Vmes govori Schlomit.)* Schlomit, zapomni si, to je zelo važno! Jaz sem že izračunala dvostranski 95 %-ni interval zaupanja. Če bo spodnja meja tega 95 %-nega intervala zaupanja večja kot $-100 \times 10^9/l$, lahko sklepamo, da teza o vplivu hormonskih motilcev ne more držati. Ti samo še malo razširi to teorijo in utemeljitev. Poglej v mojo mapo, tam je print vseh izračunov. Stanka, prosim, loti se vzorcev, od vsakega tri rezine na dva mikrona! Dve obarvati – ena metilen, druga sudan III – tretja ostane neobarvana.

(Stanka se veselo zareži, potem nekaj šepeta Gosii.)

GOSIA (*nedolžno – nonšalantno*): Doktor Szeptycki, smem tudi jaz zraven? Lahko vam kaj pomagam, sem nevrologinja, sem imela kar nekaj spinalnih operacij.

SZEPTYCKI (*sumničavo premeri Gosio, pogleda steklenico špirita in kozarec v njenih rokah*): Vem, doktor Królik, sem imel čast v postprodukciji obravnavati nekaj vaših pacientov, pri nekaterih sem bil prav presenetljivo uspešen ... (*Gosia žalostno-proseče gleda in se koketno spakuje*) No, naj bo, lahko gledate, ampak samo *gledate*. Asistirala bo izključno doktor Koniecpolska.

(Szeptycki in Ema zapustita sobo, Gosia stopi za njima, še prej iz ene od omaric vzame dve debeli dolgi injekciji in dve epruveti, vse to si stlači v dekolte.)

5. prizor
(Schlomit, Ema, Gosia, Stanka)

(Secirnica. Schlomit s kisló-obupanim obrazom sedi za računalnikom, vendar ne tipka; Stanka za mikroskopom. Vstopita Ema in Gosia, v operacijskih haljah in kapah, okoli vratu imata maski, vse to začneta odlagati oz. slačiti.)

EMA (*veselo*): No, kako vama gre?

SCHLOMIT (*užaljeno – sumničavo*): Kaj misliš s tem?! Noben zaključek se ne izide ... Kaj si pa ti tako vesela?

(Gosia si vzame iz hladilnika pločevinko piva, ki je bila zatakajena pod pazduho mrliča.)

EMA: Laminektomija je uspela, res je bila fraktura na L4, k sreči brez okvare medule. Hematom evakuiran, prekrvavitev vzpostavljena, če bo vse po sreči, bo fant okreval brez problemov, vsaj glede na okoliščine.

GOSIA: Pod okoliščine misliš popolno pomanjkanje nog, ki ga bo odslej občutil?

EMA: Hja, to je res, ampak pri mladih se štrclji hitro zacelijo.

STANKA: Medtem bo pa z onim najdaljšim štrcljem migal, ho, ho, ho! A je samski?

GOSIA (*veselo, zmagoslavno potegne epruveto iz dekolteja*): Ta-daaam! In jaz imam stoti vzorec!

EMA: Od kod?

GOSIA: No, medtem ko sta se vidva ukvarjala s hrbtenjačo, sem se jaz z njegovo prostato ...

EMA (*zgroženo – besno*): Pa ti nisi gladka!!! Kako lahko ...

GOSIA: Saj ne bo nihče porajtal. In vzorec rabimo, saj si sama rekla, da tisti od mojega ni v redu, da jetra niso v redu ... Ne vem, zakaj mi vsi težijo čez moja jetra! V Bar dnevni po porcijo bigoša z drobovino pa najbrž tudi ne smem iti, kaj?

EMA: O, Bogovi, Bogovi, zakaj me kaznujete s takimi ...! Dobro, kar je, je. Nesi v laboratorij. Upam, da je Stanka kaj naredila v teh petih urah. Schlomit, kako ti gre?

SCHLOMIT (*hoče odgovoriti, a se požene gor, si začne brodirati z rokami po laseh in jokati/vreščati*): Ferschlugina, es vet helfen vi a toiten bahnkes! Sploh se ne izide!!! Doktor Schneiderjevi se ne izide!!!

EMA (*prijazno, pomirjujoče*): No, no, Schlomit, pomiri se. Daj, bom jaz končala.

SCHLOMIT: Ne izide se ... Hormonski ... kuruza ... Naj doktor Schneiderjeva skuha čaj?

EMA: Ja, super ideja, Schlomit, skuhaj nam čaja, prosim. Saj imamo še celo noč dela pred seboj ...

(Schlomit gre kuhat čaj, Ema se usede za računalnik.)

EMA (*čez kako minuto, bere iz računalnika*): Namen pričujoče raziskave je ugotavljati vpliv hormonskih motilcev v fitofarmaceutskih sredstvih za proizvodnjo koruze na razraščanje žlez v prostati. Raziskava se je izvajala na Forenzično-patološkem oddelku v obdobju ... Kje je pa ostalo, Schlomit? Kje so opisi protokola, uvodni pregled, namen, cilj, hipoteze, opis poteka, vse tiste floskule o etiki in skladnosti z evropskimi direktivami, opredelitev stratusa, povzetki analiz, zaključki?

SCHLOMIT (*zavrešči*): Azoy vert dos kichel tze Krochen! Ne izide se!!!

EMA (*se s težavo zadržuje*): Schlomit ...

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva ne more, ne drži, nič!!! Gai feifen ahfen yam! To ni metodološko korektno, doktor Schneiderjeva ne bo ...

EMA (*zavpije*): ... A mi skušaš povedati, da sta ta dva uvodna stavka vse, kar si napisala v petih urah?!

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva je sedaj težava, ker je povedala, kaj misli!

EMA: Ne govoriva o tem, Schlomit, kaj si ti misliš ...

SCHLOMIT: Ne da se, ne gre vkup!!!

(Ema gre do boksarske vreče, se na hitro pretegne, potem nekajkrat silovito, virtuožno v hitrem zaporedju boksne in brcne v vrečo – kick-boxing.)

EMA (*spet popolnoma mirna, z vljudnim glasom*): Schlomit, zberi se in mi odgovori: si povzela moje analize, ki sem ti jih tamle v mapi pustila, preden sem šla na operacijo, ali ne? Si pripravila pregled vzorčenja in demografijo? Si sploh kaj napisala od elaborata?! Kaj si delala ves čas?!

STANKA: Buljila v ekran, premetavala papirje in se drla, da se nič ne izide! Pa ene sedemkrat je skuhala čaj.

SCHLOMIT: Če se pa res ne izide!!! Doktor Konieczpolska je rekla, da smo lipidno degeneracijo izključili s sudanom III, ampak zakaj potem ... Ne štima!!!

(Schlomit s tresočimi rokami potegne iz torbice stekleničko z zdravili, vzame iz nje tableto in jo dramatično pogoltne. Gosia se bedasto – pijano reži, pije pivo in se guga na stolu. Schlomit vzame Gosii iz rok pločevinko, poplakne tableto, nato vrne pivo namrščeni Gosii.)

EMA: Okej, Schlomit, pomiri se. Ja, vzemi en bonbonček iz Natanove bonboniere, super ideja. Nič hudega, bom jaz končala. Mislim, napisala od začetka do konca.

STANKA (*se reži*): V hiši Schneiderjevih je bilo vse narobe, nič ni štimalo!

EMA: Stana, nehaj težiti! Zakaj ji pa nisi nič pomagala?

STANKA: Saj si rekla, da moram pripraviti vzorce ...

EMA: Res je, vzorce si imela, oprosti. So preparati narejeni?

STANKA: Ja, no, ne še vsi ...

EMA: Potem pa pojdi to dokončat, čimprej! Gosia, lahko greš pomagat Stani?

(Gosia se zaguga in zvrne na hrbet s stolom vred.)

GOSIA *(pijano – zaspano)*: Oooh, saj bom, takoj.

EMA: Schlomit, ljubica, daj se ti loti slikanja, boš? Gosieńka naj se malce spočije.

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva mora najprej skuhati čaj! Ne more kar na sredi nehati.

GOSIA: Nekaj me glava boli, to bo najbrž od vremena ...

EMA: Ja, Gosia, vreme je krivo. To bo. Schlomit, pohiti s čajem, prosim.

(Gosia s težavo vstane, opotekaje gre do mize za preglede, zleze na mizo, se pokrije z operacijskim plaščem, še krvavim, in zaspi. Stanka odide v laboratorij, Ema začne hlastno pisati na računalnik. Tako nekaj časa piše, lista po papirjih ipd. Schlomit se še vedno ukvarja s čajem.)

6. prizor (Stanka, Schlomit)

(Laboratorij. Na mizi posoda s tekočim dušikom, v katerem so vzorci, Stanka počasi, leno jemlje ven vzorce, jih reže na mikrotom, nato polaga na mikroskopska stekelca, pregleduje pod mikroskopom. Vmes sezuje črno krokso in se s palcem leve noge spretno popraska za desnim kolonom. Schlomit ji pomaga, pravzaprav se predvsem mota pod nogami in ničesar ne naredi.)

SCHLOMIT: Joooj, koliko dela, za celo noč ... Mama pa danes češnje obira pa jih vlaga ... Kompot pa marmelade ... Rivka pa kašlja, Izak ima zelen smrkelj ... Zadeva je izredno delikatna!

STANKA: Zakaj pa nisi ostala lepo v secirnici pa pisala tistega romana?

SCHLOMIT: Ne, doktor Schneiderjeva ne bo prevzela odgovornosti za to! Vedno ji podtaknejo najtežje in najbolj kočljive stvari, doktor Schneiderjeva pa naj odgovarja! Kdo si je sploh izmislil to raziskavo? (*živčno riše nevidne kroge po tleh z desnim salonarjem*).

STANKA: Naročnik. Farmaceutvska industrija. Šef je raziskavo sprejel, ker smo si brez podlage v proračunu izplačali božičnice in šli na službene stroške v Sankt Petersburg, gledat Ruyscheve preparate v Kunstkameri. Zdaj je pa luknja v budžetu.

SCHLOMIT: Ne, to se ne sme tako delat! To je nedopustno, nezakonito, nekdo bo moral odgovarjati za take zlorabe! Doktor Schneiderjeva ne bo prevzela odgovornosti ...

STANKA (*flegmatično*): Doktor Schneiderjeva je pa prevzela božičnico in karto do Petrograda tudi. Daj, punca, pomagaj mi malo pri barvanju.

SCHLOMIT: Vedno – doktor Schneiderjeva, pomagaj! Za vse je doktor Schneiderjeva, Małgorzata pa spi v ordinaciji! Doma pa vse te češnje, tona češenj, neobranih!

STANKA: Celo noč je bila dežurna, štiriindvajset ur ni spala.

SCHLOMIT: Pa tudi napila se je, spet! Ferschnickte Schmendrik! To je hujše kot za purim, pa že skoraj vsak dan! Brez otrok, nobenih obveznosti ...

STANKA: Hja, ni ji lahko, ločuje se.

SCHLOMIT: Saj ni čudno, kdo bi pa hotel biti s tako pijanko, ki ti še boršča ne skuha!

STANKA: Mislim, da je imela kar smolo s tem možem.

SCHLOMIT: In kaj ji je bilo tega treba? Mlada, lepa, pametna, z dobro službo, potem si pa izbere enega starca – zakaj? A je bil vsaj bogat?

STANKA: Nasprotno! Prišel je z dvema kufroma v zakon, zdaj bo pa odšel s pol Gosiine družinske dediščine. In še preživnino bo lahko zahteval, ker je star in dela nezmožen, Gosia bo pa kriva za ločitev, ker je alkoholičarka. Dobro se je unovčil za enega starega, zgubanega kurca.

SCHLOMIT: Kaj pa dela njen mož? A je tudi zdravnik? A je že v penziji?

STANKA: Kakšen zdravnik neki! Faliran komparativist, čista zguba! In penzije nima, ni bil kaj prida v službi. Ampak dobro zasluži, (*Stanka se skloni k Schlomit*) šverca ilegalne priseljence iz Ukrajine. Tudi naša Daša je prišla z njim.

SCHLOMIT: Ampak ona se je zapila! In iz ugledne družine! Sami izobraženci!

STANKA: Kdo pa se ne bi?

SCHLOMIT: Ehm, Stana, a pa je res tisto, kar se govori ...

STANKA: ... O njenih operacijah v pijanosti? O, pa še kako res! Je vzela na operacijo tri piksne piva, sestra jih je morala odpirati in med operacijo postreči po slamici, da se ji niso roke tresle. Pa to niso bili heci, je delala lobotomije, hrbtenične hernije, brahialne pleteže – vse pod gasom!

SCHLOMIT: Kako neodgovorno ... Vsi zdravniki občasno počno medicinske zmote, to je človeško. Še celo meni bi se lahko to zgodilo – to pravim čisto teoretično, seveda.

STANKA (*s prikritim posmehom*): Teoretično, kajpada ...

SCHLOMIT: Pa tako dobre pogoje je imela, ne tako kot jaz, ki sem z vasi – njiva krompirja, češnje, pa sobotni počitek, ta zapovedan ... Njej je bilo vse udobno postlano, oče zdravnik, mama profesorica ... Morala bi odgovarjati ...!

STANKA: No, je šef že znal pravočasno pomesti zadeve s programa. Mogoče je tudi očka Królik kaj pomagal. Diskretno so uredili z zavarovalnico, tistemu hemiplegičnemu so plačali, uradno je bilo naključje, absolutno nepredvidljiv zaplet. Gosio so pa premestili v ambulanto za malo kirurgijo. Tam ne moreš delati usodnih napak, je rekel šef.

SCHLOMIT: No, kakor se vzame ...

STANKA: O, da, draga Schlomi, čisto prav si povedala! Tudi pri pobiranju šivov ali odpiranju furunklov je hudič na preži! Ker so jo degradirali, se je samo še bolj zapijala. Tudi dopoldan je začela z žganim, prej je v službenem času pila samo pivo, ker je to itak samo 95-procentna voda ... No, in ji vrag prinese na urnik operacijo vraščenega nohta. Lokalna anestezija, kaj bi lahko tu šlo narobe? Nič, razen če namesto 500 mg lidokaina vbrizgaš 50 mg fentanila. Mors in tabula!

SCHLOMIT: Ne morem verjeti ... kaj dela pijača, to so golgote! Njeni starši ... kakšna sramota!

STANKA: In spet »popolnoma nepričakovan zaplet,« spet je bolnišnica malo odvezala mošnjček ... Gosio pa so poslali k nam, ker mrtve bo težko še enkrat ubila ali pohabila. Takle mamó!

SCHLOMIT: Nezaslišano, to je kriminal ... Dobro, človek po eni strani razume – ločitev, osebna stiska – to je neka olajševalna okoliščina, ampak ... Če si v takem stanju, ne bi smel operirati! Alkoholizem je bolezen, zakaj se ne gre zdraviti?

STANKA: So jo poslali, je celo šla za teden dni, potem pa je rekla, da to ni zanjo in se je izpisala s klinike. Prišla je nazaj, obljubila, da ne bo več pila med službo in šef ... saj veš, tudi on ga na skrivaj cuka v svojem kabinetu. No, on ji pač verjame, gliha vkup štriha.

SCHLOMIT: Grozno, grozno! Le kako ... kam je doktor Schneiderjeva padla!

STANKA: Vsaj nisi padla s požarnih stopnic, z jogurtom v roki, he, he ... kot Gosia prejšnji božič.

SCHLOMIT (*čez kratek čas*): Ehm, Stana, kaj pa meniš o tistem ... Ti njeni stalni pogovori z Brazilijo. Baje tam živi njena – in moja – bivša sošolka ...

STANKA: To tudi meni ni jasno. Vsako zimo gre v Brazilijo za kake tri tedne in tole Doroto kliče skoraj vsak dan. Ponavadi gre za običajen ženski čvek – zadnjič sem skozi odprto okno ujela, da ji je podrobno razlagala, kakšen negliže si je kupila.

SCHLOMIT: Uh, tudi jaz sem že slišala, da sta se pogovarjali o spodnjem perilu. Ampak Stana, a se tebi zdi normalno, da prijateljici razlagaš, da te čipka na spodnjicah drgne po ščegetavčku?

STANKA: Ja, itak. Ti nisem še nikoli povedala, kako uživam, ko se v takih spodnjicah peljem domov s kolesom – do doma sem že dodobra podrgnjena, he, he!

SCHLOMIT: Uh, pozabila sem, da se pogovarjam s teboj.

STANKA: Ampak da za to zapravlja drage impulze, je pa malo čudno. Bi lahko meni povedala!

SCHLOMIT: Saj ... O nekih vijoličastih spodnjicah je govorila.

STANKA: Ravno te sva šli skupaj kupit v Palmersa.

SCHLOMIT: Pa ti ni nič rekla, da ji niso udobne?

STANKA: Schlomit, pri teh spodnjicah ni pomembno ali so udobne ali ne ... Ampak res me čudi, da se z menoj ne pogovarja o seksu.

SCHLOMIT (*posmehljivo*): Ko pa je vendar tvoja najljubša tema ...

SCHLOMIT (*po krajšem premoru*): Veš kaj, Stana, Emi sem obljubila, da ji bom prinesla limone pa marmelado za čaj. Saj veš, kako je tečna. Vedno hoče piti čaj z marmelado, če je ni, gre takoj po žaklju udrihat.

STANKA: Aaah, le pojdi, pa še meni prinesi malo čaja sem! Z limono in rjavim sladkorjem, brez marmelade.

(*Schlomit olajšano, veselo gre.*)

III. DEJANJE

7. prizor

(Ema, Schlomit, Gosia, Stanka; pozneje še Šutikov, Szeptycki, Daša)

(Secirnica. Gosia, Ema in Schlomit, dopoldan. Sobi in zdravnicam se vidi, da so celo noč trdo delale na raziskavi: vsepovsod [tudi po secirni mizi, tehtnici za organe ...] razmetani papirji, knjige, skodelice, zvrhano poln pepelnik, zmečkane pločevinke energijskih pijač in cigaretne škatlice, škatle od pic ... Vmes kosi laboratorijske opreme, gumijaste rokavice itd. Zdravnice neurejene, z razmršenimi lasmi, brez halj. Prazne plastenke Actimela so postavljene v brezhibno ravno vrsto.)

EMA *(se z olajšanjem in zmagoslavjem obrne od računalnika)*: Tako! Zadnji stavek se glasi: »Predstavljeni rezultati raziskave so decidirano ovrgli delovno hipotezo. Zaradi terminalnosti vzorčne populacije ni bilo mogoče spremljati napredovanja procesa, kar pa bo lahko predmet nadaljnjega znanstvenoraziskovalnega dela.« Punce, lahko si čestitamo!

GOSIA: In nazdravimo! *(odpre hladilnik za trupla in privleče ven steklenico šampanjca, ki je bila zataknjena med noge mrtveca, ga odpre [šampanjec] in toči v laboratorijske čaše.)*

(Vstopi Stanka, nosi veliko lakirano leseno škatlo za mikroskopske preparate, podobno tisti, v kateri je Dexter Morgan zbiral svoje trofeje.)

STANKA: Punce – izvolijo! Vseh sto preparatov je tu, pravzaprav tristo! Metilen, sudan in natur brez dodatkov!

SCHLOMIT: Kaj pa tako čudno diši?

GOSIA: Spet kak upokojenec z zlomljenim kolkom, ki so ga svojci pozabili tri dni pod preprogo?

SCHLOMIT *(gre k Stanki in ovohava odprto škatlo s preparati)*: Ne, tole ne smrdi ... *(potem ovoha Stankine pazduhe)* Ah, ja, klasika.

STANKA: *(prekriža roke, jih pritisne pod pazduhe in si ovoha prste)* Oooh ... No, veš kaj, Schlomit, nekatere punce se pač ne polivamo z vedri kemikalij, ki jih ponuja kozmetična industrija. Saj je tvoja babica v štetlu tudi imela naraven človeški vonj, pa ni to nikogar motilo.

GOSIA: Nemce je.

EMA: Stanka, odlično! Zapakiraj preparate in jih takoj odnesi šefu, jaz sem mu elaborat že poslala po elektronski pošti. Gosia, zdaj pa res lahko postrežeš kozarček penine.

GOSIA *(ki je medtem že spraznila dva kozarca, si ponovno nalije)*: To je poštena beseda! Dejmo, punce!

(Vse štiri zdravnice vzamejo kozarce, Schlomit se še vedno muli, Gosia je pijano-vznesena, kozarce združijo v »rožico«.)

GOSIA: Na zdravje uspešno zaključene prostate – mislim, projekta! Naj živijo hormonski motilci!!!
Ooooooop!!!!

(Dvignejo »rožico« in potem pijejo ter klepetajo. Pride Šutikov.)

SCHLOMIT: Profesor Šutikov, dober dan, kako ste?

ŠUTIKOV: Pozdravljene, deklice! Ravnokar sem prebral raziskavo. Vrhunsko delo, moram reči! Impresivni zaključki, brezhibna izpeljava, bleščeča dikcija, čestitam!

SCHLOMIT: Hvala, gospod profesor, res smo se potrudile.

ŠUTIKOV: Dokazali smo, da lahko z učinkovitim vodenjem, predanostjo in dobro komunikacijo tudi v provincialni bolnišnici ustvarjamo znanost na svetovnem nivoju!

SCHLOMIT: Hvala, gospod primarij, da cenite naš trud, res smo dale vse od sebe.

STANKA: Ja, celo noč smo delale, veliko čaja smo skuhale in popile, ane, Schlomit?

ŠUTIKOV: Res smo prišli do zanimivih ugotovitev, ni kaj! Tale koruza ni hec! Tudi naročnik je bil zadovoljen. Zdaj so raziskava in vzorci že na poti v Berlin in prepričan sem, da nam tudi tisti gospodje ne bodo imeli kaj očitati.

GOSIA: No, gospod šef, na to se pa spodobi nazdraviti, ane? *(privleče iz hladilnika za trupla novo steklenico šampanjca, takoj odpre in začne nalivati)*

ŠUTIKOV: Ne bom se branil kozarčka v dobri družbi z vami, punce!

(trkajo, nazdravljajo, smeh, brezzvezne fraze)

ŠUTIKOV: ... In ker ste mi tako pridno pomagale pri raziskavi, imam za vas presenečenje.

STANKA: Oooo, kako rada imam presenečenja! Kaj pa je? Dvojni regres?

ŠUTIKOV: Eh, ne moremo tako, ne moremo.

SCHLOMIT: Dobimo fitness?

ŠUTIKOV: Ne, ni fitness.

EMA: Gremo na strokovno ekskurzijo? Kaj pravite na London? V King's Collegeu imajo sijajno patološko zbirko.

GOSIA: Ali pa Pariz?

ŠUTIKOV: Ne, še nekaj boljšega od Pariza in Londona sem vam pripravil.

GOSIA: Kaj pa je lahko boljšega od dobre zabave v Parizu? Aja, zabava v New Yorku!

ŠUTIKOV: Samo zabava vam gre po glavi. Lepo prosim, dekleta, koliko ste pa stare?

STANKA: Gospod primarij, prosim, povejte že, kaj ...

ŠUTIKOV: Izobraževanje!

GOSIA: Oooh, pa ne že spet ...

ŠUTIKOV: Pa ne kakršno koli! Prav posebno, izjemno dragoceno izobraževanje.

STANKA: Si kar mislim ...

ŠUTIKOV: Priskrbel sem vam ekskluzivni seminar o čuječnosti!

(Vse zdravnice so tiho in očitno nezadovoljne, čez kakih 10-20 sekund se oglasi Stanka.)

STANKA: In ... kaj naj bi to bilo?

GOSIA: Saj smo imele marca seminar »Ozaveščena ženska – program za ženske, ki želijo rasti«, 16 pedagoških ur. In jaz sem zrasla kar za devet centimetrov, ko sem obula tele petke, ki sem si jih morala kupiti, da sem premagala gnus nad prisrutno prilizljivo voditeljico seminarja.

EMA: Profesor Šutikov, veseli nas, da mislite na naše strokovno izpopolnjevanje, ampak, ali ne bi bilo bolje, da bi šli na izobraževanje iz stroke? Medicinske, da ne bo pomote. Junija bo hematološki kongres ...

GOSIA: ... In julija »Dnevi epilepsije in Huntingtonove horee« v Wilnu! Meni osebno, kot nevrologinji, bi to precej bolj koristilo kot pa nekakšna slišnost. Saj nihče od nas ni otolog ali specialni pedagog.

ŠUTIKOV: ČU-JE-ČNOST! Čuječnost, drage moje! A sploh veste, kaj je to? To je osebna rast s pomočjo zavedanja lastnega doživljanja s sprejemanjem, odprtostjo in radovednostjo.

GOSIA: Lepo, ampak jaz bi vseeno raje šla v Wilno.

ŠUTIKOV: Doktor Królik, prav dobro vem, kaj vas najbolj zanima pri Dnevih epilepsije – večerni družabni del, ko se po dvanajstih vrčkih vsi nevrologi tonično-klonično po tleh valjate!

SCHLOMIT: Gospod primarij, prestrogo sodite. Če se pač nekateri posamezniki malce spozabijo (*pogleda Gosio*), to še ne pomeni, da je ves seminar zanič. Doktor Schneider bo predaval o ...

ŠUTIKOV: No, potem pa naj vas doktor Schneider vzame s seboj. Ampak s čuječnostjo se morate brezpogojno seznaniti. Klinične raziskave so pokazale, da čuječnost pomaga odpravljati stres, celo zdravi kronične bolezni, kot so depresija, luskavica in Gerstmann-Sträussler-Scheinkerjev sindrom.

EMA: Tu se pa, z vsem vljudnim spoštovanjem, ne morem strinjati, gospod primarij. Gerstmann ...

ŠUTIKOV: O, zdravi, zdravi! Če še ne zdaj, bo pa v prihodnosti!

(Odide.)

GOSIA (*zvrne še en kozarec*): Oooooh, kdaj se bo že to nehalo? Letos ta pofukana ženska rast, pa kaj smo že imele decembra? »Učinkovito sodelovanje v zdravstvenem timu!« Pa še prej tečaj pisanja voščilnic, čestitk in sožalnic! Za kakšnega vruga?!

STANKA: Ne pozabi na dvodnevni »Tečaj priprave na letni pogovor s sodelavcem« in potem še letni pogovor ...

GOSIA: ... Ko je itak ves čas samo buljil v moje joške!

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva je za letni pogovor oblekla do vratu zapeto bluzo, zanalašč!

STANKA (*se privošljivo hahlja*): Ni čudno, da si potem dobila samo trojko pri letni oceni!

SCHLOMIT: Ne, to nima zveze z bluzo. Ne pozabi, da je beseda *pogrom* ruskega izvora! Sicer mi je pa ves čas buljil v noge.

GOSIA: Trenutek, Schlomit ... (*ocenjujoče-navdušeno se zazre v njene noge*) Nog pa res nimaš slabih! Bi šla z menoj v kino?

EMA: Sranje, hematološki kongres bo letos vrhunski. Posebna sekcija za forenzično hematologijo in hematotoksikologijo. Če nas ne bo pustil, bom vzela dopust in šla sama.

SCHLOMIT: To je nedopustno, že ves čas je bilo narobe zastavljeno! Doktor Schneiderjeva je vedela, da bo samo delo s tem, sama odgovornost, pa nobene koristi! Doktor Schneiderjeva sluti, da se to ne bo dobro končalo ...

STANKA: A že spet težiš s to prekleto raziskavo?! Saj je Stari prej povedal, da je kul in da so naročniki zadovoljni.

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva ne more delati pod takimi pogoji!!! Ves čas gonja proti meni, ves čas! Nič se ni spremenilo v zadnjih sto letih!

EMA: Schlomit, pa kaj spet najedaš? Nihče ti nič noče!

SCHLOMIT: Dobro ve doktor Schneiderjeva, kako to gre! Še vedno ... Ne morete skriti. Doktor Schneiderjevi je vse babica povedala, prababica – pa ne enkrat! Šlahtiči, magnati, kmetje, kozaki, Rutenijci, Lemki, Čeremisi, Ljahi, Moskali, Hoholi – vsi ste isti! Na konjih pridirjate nad mirne vaščane ... Ali pa kar peš, kot v Kielcah! Vaši predniki so bili tudi zraven, doktor Schneiderjeva to dobro ve!

(*Schlomit gre do boksarske vreče in nekajkrat boksne vanjo, precej manj spretno in silovito kot prej Ema.*)

(*Naglo, zaskrbljeno vstopi Szeptycki, gre k Emi.*)

GOSIA (*mu vsiljivo ponuja kozarec*): Ej, Zbiško, boš spil enega z nami! Uspešno smo oddale raziskavo o hormonskih motilcih. Stari je bil zadovoljen ...

SZEPTYCKI: Hvala, Gosienka, ampak ne utegnem. Ema, nekaj je narobe ...

EMA: S Tretjim?

SZEPTYCKI: Ja. Temperatura ne pade, zjutraj je bila 39,7°C, levkociti naraščajo. Zgleda kot vnetje, ampak vse operacijske rane so mirne. Dal sem preiskati likvor.

EMA: Kaj pa, če je infekcija kje drugje? Urinarni trakt prek katetra, pljučnica?

SZEPTYCKI: Pljuča smo slikali, nič. Urinsko analizo še čakam. In pred nesrečo je bil zdrav, krepak, ni to en starec z desetimi komorbidnostmi, ki bi kar klical MRSO.

EMA: Kaj bi še lahko bilo? Maligna hipertermija? Insuficienca nadledvičnih žlez?

SZEPTYCKI: Bravo, tudi jaz sem na to pomislil, ampak ni, sem opravil vse teste. Najprej sem pomislil, da so samo prostaglandini in citokini dvignili temperaturo, ampak kaj je potem z levkociti? Nekje mora biti infekcija.

(Noter priteče sestra Daša.)

SESTRA DAŠA: Doktor Szeptycki, švidko! Vaš pacient, rapidno deteriorira!

SZEPTYCKI: Tretji?

SESTRA DAŠA: On, on! Temperatura uže čez 40, konvulzije, bruhal on tri krat, no zdaj gre od njega kri.

SZEPTYCKI: Kaj pravite, kri bruha? Potem bi lahko bila pnevmonija ...

SESTRA DAŠA: Ne, ne bruha, na drugim koncu kri gre.

SZEPTYCKI: Hematurija? Kri v urinu?

SESTRA DAŠA: Ne, ne v urine – v blatu, iz anusa spušča ...

SZEPTYCKI (*Emi*): Kaj za vraga bi pa to bilo? Emica, greva pogledat.

(Ema in Szeptycki odhitita skozi notranja vrata.)

IV. DEJANJE

8. prizor

(Šutikov, Gosia, Stanka, Ema, Schlomit, Szeptycki, Daša)

(*Secirnica. Nekaj dni pozneje. Ženske vse pobite in resne, celo Gosia, šef razburjen.*)

ŠUTIKOV (*kriči*): Preveč je že tega, preveč!!! To se mora enkrat nehati!!! Prisegam, da bom tokrat stvari prišel do dna! Teh skrivnostnih smrti je bilo že dovolj v moji bolnišnici, in vse so povezane s temle oddelkom!!!

EMA (*mirno*): Oprostite, primarij, bolnišnica smo. V bolnišnicah včasih kdo umre, celo v 21. stoletju v Evropski uniji se to občasno dogaja. Vse smrti pa so povezane s tem oddelkom zato, ker je to forenzično-patološki oddelk, kamor že po naravi stvari pride vsak, ki eksa v tej bolnišnici, pa še kakšnega zunanjega vzamemo. Vedno in takoj, tudi brez napotnice. Smo edini oddelk brez knjig naročanja in čakalnih dob.

ŠUTIKOV: Doktor Koniecpolska, res ni primeren čas za vaše sofizme! Dobro veste, da nisem imel v mislih običajne aktivnosti patodelka! Doktor Szeptycki, prosim, poročajte.

SZEPTYCKI (*zadrezno, poti se in briše čelo, vzame izpod pazduhe mapo, lista in bere*): Hvala, Ivan Aleksejevič. No, ne bom poročal celotne zgodovine bolezni, saj jo poznate, le na kratko. Pacient, ki je bil v naši bolnišnici dvakrat urgentno operiran – pred petimi dnevi dvojna amputacija, dan pozneje dekompresijska laminektomija – je včeraj umrl zaradi multiorganske odpovedi kot posledice septičnega šoka. Šok se je razvil zaradi hiperakutnega nekrotizirajočega fasciitisa perianalne regije in trebušne stene. Vzrok je najverjetneje raztrganina rektuma. Glavno vprašanje pa je, kako je ta poškodba nastala.

STANKA: Ja, kako neki? A ste videli tisti BMW? Je bil kar konkreten kažin! Je čisto možno, da so tudi to ob sprejemu spregledali. Tako kot zlom hrbtenice!

SZEPTYCKI: Ni izključeno, to je ena od delovnih hipotez.

GOSIA: Stana, kaj nisi rekla, da je bila v tistem avtu cela štala, noge pa roke pa glave vsepovsod? Voznik je imel volanski drog skozi trebuh pa na hrbtni ven, ko janičar pod Chocimom /*izg. Hóčimom*/, smo si ga vsi ogledali. Tamle za hladilnikom stoji ... Volanski drog, ne voznik!

SZEPTYCKI: Tudi jaz sem najprej na to pomislil. Ampak nenavadno je, da ni nobene rane na zunanji strani, ne na trebuhu ne na hrbtu, medenične kosti so intaktne, presredek nepoškodovan. Nekaj ga je prebodlo naravnost skozi analno odprtino.

STANKA: Oh, em ... Ne, to je nespodobno. Ne bom nič rekla!

ŠUTIKOV: Nič ne marajte, doktor Kura, kar povejte. Vsaka hipoteza je dobrodošla. Še vedno bolje, kot da se z zadevo začno ukvarjati zunanji preiskovalni organi, kajne?

STANKA: No, pomislila sem ... Ta mladina, ki se ne ustavi pred prav ničemer. Sem videla film, kako so na neki zabavi – enemu fantu so avtomobilček, igračko seveda – potisnili v anus. Ti trije fantje so se tudi zabavali ob dobri kapljici, četudi niso slutili, da ga pijejo zadnjo bart ... Oooh, ne,

© Vida in Matjaž Voglar

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorjev je prepovedana.

stran 38 od 54

ne morem, naj jim bo lahka zemljica, vsem! Jezus, Marija, Jožef!!! (*zadnje stavke vrešči, plane v jok*)

GOSIA: To je tudi možnost, seveda. Razne igrice, stave v pijanosti – zelo je popularna »resnica ali izziv,« poznam to! Sem bila lani celo poletje v gipsu.

ŠUTIKOV (*precej neprepričano*): Hmm, da, teoretično samopoškodbe ne moremo izključiti. Je pa nenavadno, da se simptomi niso pojavili prej.

GOSIA: Mogoče so se, pa so jih spregledali, zaradi dramatične klinične slike drugih poškodb ... Aja! Kaj pa, če je ta fraktura hrbtenice, ki je povzročila priapizem, ohromila tudi peristaltiko, tako da blato ni prispelo do mesta poškodbe? Potem pa, ko se je pritisk na hrbtenjačo sprostil in se je nevrološka slika začela popravljati, je peristaltika pognala blato do mesta poškodbe, hop skozi luknjo, pa imamo infekcijo.

ŠUTIKOV (*sumničavo, dvomeče*): Zares zanimiva teorija, doktor Królik, zares. (*obrne s k Emi*): Doktor Koniecpolska, vi ste bili tudi navzoči pri operaciji?

EMA: Da, gospod profesor.

ŠUTIKOV: In najbrž ni nobene možnosti, da bi pri tej drugi operaciji prišlo do poškodbe kolona?

EMA: Povsem izključeno, gospod profesor. Bil je klasičen odzadnji pristop, petnajstcentimetrski rez na hrbtu, niti približali se nismo potrebušnici, kaj šele rektumu.

ŠUTIKOV: Je bil še kak drug poseg? Ste delali ultrazvok skozi anus, kolonoskopijo, iskali poškodbe črevesja? So ga morda poškodovali pri klistiranju?

SESTRA DAŠA: Klistiranja nje bilo, on spontano šel na blato. Tri krat šel v ta dveh dneh.

ŠUTIKOV: Trikrat, pravite. Veliko za pretežno komatoznega in sediranega bolnika. Ste opazili kaj krvi v stolici, sestra?

SESTRA DAŠA: Ummm, to pa res ne spomnim, gospod primarij. Res mi ne tako podrobno gledali, kaj napravil v ponvico ... Če bi kaj res posebnega bilo, če kri ... to bi opazila, gotovo.

ŠUTIKOV: Nedvomno, sestra, nedvomno bi opazili, če bi bila kahla krvava. Ampak kako, da je začel krvaveti šele včeraj, če bi bil že prej poškodovan?

STANKA: Blato je zapiralo rano, mogoče tudi strdek, ki pa ga je pozneje blato iztisnilo, odplavilo, kar je po eni strani odprlo pot infekciji, po drugi pa tudi sprožilo krvavitev.

ŠUTIKOV: Tudi ta razlaga se zdi nadvse logična, doktor Kura. Če odmislimo, da se ne sklada z opažanji sestre Timošenko o spontani in redni defekaciji. Hvala vam, gospe in gospodične, z vašo dragoceno pomočjo smo karseda razširili nabor hipotez. Obveščali vas bomo o nadaljnjem teku preiskave.

(*Šutikov, Szeptycki in Daša odidejo, Stanka in Gosia vidno olajšano potegneta cigarete, tudi Ema prižge.*)

SCHLOMIT: Doktor Schneiderjeva se ograjuje od tega!

STANKA: Kaj pa naj bi bilo takega? Tu se ni dalo nič narediti. Bil je tako hudo poškodovan, noge preč, pa hrbtenica, ni čudno, da so bile tudi notranje poškodbe.

GOSIA (*medtem je šla do hladilnika za trupla in spila nekaj svojih Actimelov zapored*): Ja, seveda, že glede na nevrološki status je bilo takoj jasno, da ne bo preživel. Samo nisem vam hotela jemati upanja. Že tisti priapizem mi je dal misliti. Ema, a ni tako?

EMA: Hja, kakor se vzame. Poškodbe, vključno s tole raztrganino črev, niso bile infaustne. Je pa bil zelo težko poškodovan – Injury Severity Score 63, če se ne motim, in dokončnega izida ni bilo mogoče izključiti.

GOSIA: No, evo, travmatologinja je potrdila, da ni imel šans! Včasih je pač medicina nemočna, s tem se moramo sprijazniti. Naše poslanstvo je, da lajšamo trpljenje, rešujemo življenja – da! Skrb za dostojanstvo, vsakega pacienta moramo obravnavati kot človeka, ne le številko v statistiki. In ker smo manjša bolnišnica, je ta majhnost naša primerjalna prednost, naj strokovnost in toplina hodita z roko v roki ... Ampak včasih se zgodi, da je ves naš trud zaman. To nas ne sme odvrniti ...

SCHLOMIT: Nehaj že, prosim! Saj ne bom zašpecala. Dobro, bil je res hudo poškodovan, vprašanje je, kakšno kakovost življenja bi imel. Brez nog, morda še hrom, saj ne vem, kaj je boljše ...

EMA: Okej, punce, kaj, ko bi nehale o tem? Mogoče se lahko lotimo kakega dela, saj smo navsezadnje v službi.

SCHLOMIT: Bom pristavila čaj, a bo še kdo? (*gre pripravljat čaj*)

STANKA: Ja, super, Schlomit, res si srček! Jaz bi enega, štiri rjave sladkorčke in limono.

EMA: Jaz tudi, prosim. Z marmelado.

SCHLOMIT: Je, včeraj sem prinesla od mame, češnjevo in borovničevo.

EMA: Daj, da poskusimo te tvoje slavne češnje.

GOSIA: Jaz bom raje Actimel, hvala. Ima še kdo kaj čikov?

(*Gosia, ne da bi počakala na odgovor, gre do Emine torbice in si postreže s cigaretami.*)

SCHLOMIT: Paziš na linijo, kaj? Ali na zdravje prebavil? Actimel je dober za jetra, pravijo.

GOSIA: No, potem pa še boljše. Ja, oprost, ravno zdajle mi ne sede čaj.

SCHLOMIT: Małgosia, zakaj se vedno izogibaš teh naših malih družabnih obredov?

GOSIA: Kako, izmikam? Pa saj ponavadi pijem čaj, samo zdajle ... No, daj mi eno skodelico. S češnjevo marmelado tvoje mame, prosim.

SCHLOMIT: Małgosia, ni se ti treba pretvarjati. Če ti pač naša družba ni po godu ... Že par let imamo dogovor, da vsak petek nekdo prinese pecivo. Domače po možnosti. No, jaz ga prinesem še večkrat, v ponedeljek sem prinesla korenčkovo torto, nad katero si tudi vihala nos.

GOSIA: Okej, okej, mogoče res nisem gospodinjski tip, pač ne kuham. V službi nasoljene kumarice, na poti domov zapiekanka, pa imam dovolj za cel dan. Ampak ne mi, prosim, najedat, da sem asocialna in da vas kr neki hejtam! Vse ste mi carske in kar naprej navijam, da bi šle zvečer ven, v kakšen klub, ali pa vsaj na malico ... Pa ste ve zmeraj zasedene in nimate časa niti za tri, štiri runde v Baru dnevni. No, evo, bom v ponedeljek prinesla pecivo! Ker ga danes nisem, niti prejšnji teden.

SCHLOMIT: In sploh še ne letos, če se ne motim.

GOSIA: Se motiš, februarja sem prinesla krofe.

SCHLOMIT: To ne šteje, ker so bili iz trgovine.

GOSIA: S črpalke, če že hočeš vedeti. Tam je vse dražje kot v navadni trgovini.

SCHLOMIT: S pretečenim rokom.

STANKA (*z žlico si naloži marmelado v usta, nato nadaljuje s polnimi usti*): No, pa saj smo jih vseeno pomlatile! Ne bodi prezahtevna, Schlomit.

9. prizor

(Gosia, Schlomit, Ema, Stanka, pozneje Daša)

(Secirnica. Schlomit, Stanka in Ema pijejo čaj, na obdukcijski mizi truplo, Ema pregleduje rentgenske slike. Vstropi Gosia, prinese kukije v škatli. Schlomit si takoj vzame dva.)

GOSIA: Pozdravljene, punce! Tokrat sem se tudi jaz potrudila in nekaj spekla – čisto sama!

SCHLOMIT: Mmm, to si pa res dobre spekla, Gosia, bravo. Vidiš, da si tudi ti nadarjena za peko. Pa eno prav posebno aromo imajo, takih še nisem jedla.

EMA *(potiho Gosii, v roki drži kuki)*: Goška, si začinila maslo ali ... Koliko pa? Veš, so me spet klicali s travme, moram na operacijo.

GOSIA *(urno potegne Emi kuki iz rok)*: Boš potem jedla, s polnim želodcem ni dobro operirati.

EMA *(se le zarotniško nasmehne)*: No, mogoče imaš prav, ti že veš.

GOSIA: Ja ... V maslu je ene dvajset gramov. Ti bom ene tri prišparala za potem. Morda jih lahko vzameš domov in jih s svojim knezom v miru ...

(Ema odide.)

(Kratka zatemnitev ali kaj podobnega, ki nakaže, da je minila kaka ura, punce se malo presedejo.)

SCHLOMIT *(vstane in se poslavlja)*: Punce, lepo se imejte, jaz moram iti, govorilne ure. Rivka je po zadnjem violinskem nastopu nekaj popustila pri matematiki.

GOSIA: A boš šla peš?

SCHLOMIT: Ne, z avtom. Zakaj sprašuješ?

GOSIA: Ne vem, ponavadi greš z Nathanom. A ga ne bi počakala, pa da gresta skupaj?

SCHLOMIT: Ne morem čakati, doktor Schneider ima danes nujno delo, jaz moram pa na govorilne. Pa saj grem itak vedno sama, vse to delo s šolo, učenjem, krožki – vse je na meni.

GOSIA: Res ne bi raje šla peš? Tako lep dan je ...

SCHLOMIT: Peš, kaj si nora? Tri kilometre je do šole, pa mudi se mi že. Na svidenje!

(Schlomit odide.)

STANKA: Zakaj si ji pa toliko težila, da naj ne gre z avtom?

GOSIA: Kukiji. Kakšno uro po tem, ko jih poješ, te počijo. Konkretno. Se bojim, da se bo na govorilnih začela krohotati.

STANKA *(smeje)*: Pa zakaj ji nisi direkt povedala?!

GOSIA: Veš, kako bi znorela, se hecaš? Spet ena zarota, Zyklon B v kolačkih?

STANKA: Kaj pa to, da vozi? Ni nevarno?

GOSIA: Po mojih izkušnjah niti ne. V študentskih letih sem na kukijih imela samo en karambol. In še to nisem prepričana, ali so bili krivi kukiji ali deset let stara bolgarska rakija, ki jo je prinesel en fizik iz Plovdiva.

STANKA: Ampak Schlomit, kako naj rečem ... nima ravno takih pivskih izkušenj kot ti.

GOSIA: No, nikoli ni prepozno, da si jih pridobi! Sicer pa, kaj bi lahko šlo narobe?

(Minilo je nekaj časa, sicer ista soba, Gosia in Stanka pijeta kavo in kadita, ko noter priteče sestra Daša, objokana, s spackanim ličilom.)

SESTRA DAŠA: Pani doktor, pani doktor – groza!!!! Karambol, grozen, oooooh!!!

(Gosia skoči pokonci, ugasne cigareto in pograbi stetoskop.)

STANKA: Kaj je, Daša, govori!

SESTRA DAŠA *(med histeričnim jokom)*: Doktor Schneiderjeva, doktor Schneiderjeva!!! Doktor Schneiderjeva imela karambol ... Ampak ni ... ni več pomoči, z njo konjec! Pripeljali v črni vreče ... Še mrtva tako lepa. Ooooo, groza!!! Kaj bo z otroki, kaj bo z doktorjem Schneiderjem!

V. DEJANJE

10. prizor

(Gosia, Dorota; v ozadju se slišijo glasovi Eme, Stanke, Daše, Šutikova, Szeptyckega)

(Secirnica. Vsi v žalni črnini, Dorota v nunski opravi.)

ŠUTIKOV *(s tresočim, skrhanim glasom)*: ... Nenadomestljiva, strašna izguba! Kakšna izvrstna kirurginja, se spomnite tistega požiralnika z vraščanjem v aorto, pa križnično-trtičnega tumorja ...

STANKA: Pa tako mlada, lepa, taka prelestna dama! In kaj bo zdaj z otrokoma!!!

DAŠA *(tuli)*: In z doktor Schneiderjem!!!

EMA: Naša bolnišnica ne bo nikoli več taka, kot je bila prej. Nikoli ne bomo pozabili naše drage Schlomit.

STANKA: In kdo nam bo zdaj kuhal čajčke, pa marmelade ... Oooh, le zakaj, Schlomit, le zakaj?! Jaz kolesarim poleti in pozimi, vsi mi govorijo, da vozim ko slepa kura, pa se mi nikoli nič ne zgodi, samo malce se spotim – povem vam, če bi lahko, bi takoj zamenjala z njo! Naj pobere mene, ki sem stara, neumna in brez otrok. Ampak Schlomit ...

SZEPTYCKI: Tako izjemna, vrhunska zdravnica, prodoren um in hkrati nenadkriljivo topla človeška osebnost, nežna, pozorna in ljubeča žena, skrbna mati ter odlična kuharica ...

EMA: Bogovi vedno poberejo najboljše. Only the good die young, only evil lives forever.

ŠUTIKOV: Spoštovane kolegice – vem, da nam naše drage Schlomit, doktor Schneiderjeve, kot se je rada imenovala, ne more nadomestiti nič in nihče ...

(Luči se pridušijo. Vsi odidejo in po hodniku še naprej jadikujejo, glasovi postopoma zamro, le Dorota in Gosia ostaneta v secirnici in se bolj ali manj brez besed tolažita. Gosia hlipa in se usekuje v papirnate robčke, ki jih meče v kote, pod mizo, skratka, vsenaokoli.)

DOROTA *(potegne iz kavbojskega škornja dve mini steklenički vermuta, eno potisne Gosii v roke in ji jo stisne v pest)*: Ne pozabi, od tu si vedno črpala svojo neizmerno moč. To je edina stvar, ki šteje, edino, za kar se je vredno boriti.

GOSIA: Prav imaš. Jutri bom šla v žganjarnico in si kupila veliko steklenico. In še angleški gin za povrhu ...

(Dorota jo medtem objame od zadaj in ji z eno roko seže v dekolte. Skozi blago se vidi, da z dlanjo zajame Gosiino dojko in jo nežno stisne. Potem z dlanjo zaide v svoje mednožje, odkoder privleče majhen kozarček oliv.)

GOSIA: O vsem tem bom razmišljala jutri. Nenazadnje je jutri še en dan.

(Gosia si z eno potezo razpne lase, spete v figo, pri tem pa hkrati privleče iz las mini stekleničko gina.)

DOROTA *(nežno poboža Gosio po obrazu in ji ljubeče zre v oči)*: Bodiva prefinjeni, kot sva vedno bili. In ta trenutek je slovesen, dolgo sem čakala na to. Imaš kak kozarec? Tudi plastični bodo dobri.

GOSIA *(ji zapeljivo, zaljubljeno pomežikne)*: Na polici za teboj so kozarčki za urin. Sterilni ...

(Odstranita pokrovčke s kozarčkov za urin. Teatralno, strastno, kot da plešeta tango/moderni balet, jih odvržeta vsaka v svoj kot [v ozadju se zasliši tango Carlosa Gardela], nato enako teatralno nalijeta v kozarčke gin in vermut – torej zmešata martini, dodata tudi olivo, prekrižata roki za pitje bratovščine in obešenjaško zvrneta na eks.)

(S parimi potezami slečeta vsaka sebe, pri čemer si stojita nasproti in si nepremično, divje, obupano in strastno hkrati zreta v oči. Ko sta popolnoma goli, Gosia z eno nogo objame Doroto okrog pasu in se nagne nazaj. Dorota ji pri tem prime roko, kot pri plesu, hkrati pa nagne glavo naprej na njene prsi. Njeni lasje zakrijejo, kaj z obrazom pravzaprav počne na prsih. Gosia spusti nogo in jo razkreči v obliki trikotnika, se s plesnimi koraki ritensko umika. Dorota ji sledi s plesnimi tango koraki, vmes se nekajkrat podrgneta z dojkami, dokler Dorota Gosie ne pririne do mize za seciranje, z eno roko pomedu z mize pladnje z ostanki kanapejev in sadja, ki jo prekrivajo, poleže nanjo Gosio in ji razširi noge.)

(Zatemnitev in konec prizora.)

11. prizor

(Stanka, Schlomitino truplo; Daša in Rivka)

(Secirnica. Stanka na marmorni mizi obducira Schlomitino truplo, vmes joka in smrka in govori. Prostor je po sredi pregrajen, polovica, kjer je bila prej sejna miza, je zagrnjen z zaveso.)

STANKA: Eeéh, ti moja draga nesrečna Schlomit, še osem mesecev po smrti nimaš miru! Tvoj ljubeči mož, doktor Nathan Schneider, ni pustil obdukcije, ampak je preiskovalni sodnik naposled odločil in zdaj moram brskati ... Oooh! Ne gre mi, prav nič mi ne gre ... Kaj praviš, Schlomit, kaj ko bi kar napisale, ruptura aorte, fraktura atlasa, pa mir?

(Stanka se usede, prižge cigareto, otrese pepel v razparan Schlomitin prsni koš in nadaljuje.)

STANKA: Ti raje povem, kaj je pri nas novega, kot pa da brskam, kaj je novega v tvoji trebušni votlini? Šutikov je šel v penzijo, policijska preiskava ga je čisto strla. Samo še vodko z ribezovimi cvetovi pije, sploh ne vem, ali bo uspel napisati tisto knjigo o nesramnih izgovorih podrejenih svojim predstojnikom ... Zdaj je šef Zbiško. Z njim ni heca, točno je treba prihajat v službo, samo pol ure za malico, nobenih čajčkov in borovničk ni več ... Kaj praviš, Schlomit, a bi bil mogoče čas, da grem tudi jaz v penzijo? Samo še tisto repliko obeska s Titanica si dam naročit pri zlatarju na Ulici Gorkega, nato pa res pošteno razmislim o dolgovih.

(Schlomit ne odgovori, Stanka čez nekaj trenutkov nadaljuje.)

STANKA: No, skratka, Šutikov je šel. Ema je zdaj šefica travme, pa saj je prav tako. To si je vedno želela, vedno je rajši sestavljala žive kot razstavljala mrtve. Gosia je tudi izginila, na tvoji komemoraciji je še bila, potem pa, kot da bi se v zemljo vdrla ...

(Stanka pobrska po Schlomitinem drobovju, veselo potegne ven mobitel in ga briše z robom halje.)

STANKA: Glej ga, sem vedela, da mora biti nekje okoli pankreasa ... Super, še dela!

(Stanka stopi do omare, privleče ven steklenico špirita in čašico.)

STANKA: Hej, Schlomit, veš kaj? Pustiva žalost žalosti, ti pa se napij z mano špirita, ker si ni mogoče misliti boljšega zdravila zoper bridkost. Pri pijači se bova spominjali lepših časov.

(Stanka kliče po mobitelu. Zliva špirit v Schlomitin odprti torzo. Telefon najprej dolgo zvoni v prazno.)

GOSIA *(samo slišimo jo po telefonu, na začetku zelo zaspano in zmedeno)*: Alo? Quem esta? Da bi te zlodej, Schlomit?! Rivka?!

STANKA: Gosia, si ti?

GOSIA: Mogoče.

STANKA *(vzhičeno vrešči)*: Gosieńka, Goška, si res ti!!! Stanka tukaj! Kje si, kaj delaš, kako se imaš?!

GOSIA: Stanka, ti si ... Uh, sem še spala, ful mi je slabo ...

STANKA: Kje si? Vsi te iščemo, vsak dan dvakrat grem v Bar dnevni pogledat, pa k Zaglobi, tebe pa nikjer!

GOSIA: Ne trudi se, nisem na Poljskem.

STANKA: Pa kje sploh si ti?

GOSIA: V Braziliji.

STANKA: Kje??? V Riu?

GOSIA: Manaus. Sredi Amazonskih pragozdov.

STANKA: Kdaj pa nameravaš priti domov?

GOSIA: V bistvu, Stanka, nikoli. Zdaj je moj dom tu.

STANKA: Ima Dorota kaj s tem?

GOSIA: Vse. Povabila me je k sebi v samostan, pa službo mi je zrihtala v tukajšnji bolnici. Zdaj sem vodja oddelka za zdravljenje odvisnosti. Če boš polistala naslednji *New England Journal of Medicine*, boš našla moj članek o zdravljenju alkoholizma s tradicionalnimi metodami amazonskih Indijancev. Pa še nekaj je. Zaljubljena sem ... v Doroto. Pravzaprav že od faksa. Že od nekdaj so mi bile bolj všeč punce in s tem nimajo nobene zveze ne koruza ne hormonski motilci ne Satanovi nagodki ne Telebajski ne travme iz otroštva ne kvarni švedski mladinski filmi. (*Gosia pohlipava, histerično joče*) Ja, vem, da je patetično, ampak nikoli nisem znala prilesti iz omare.

STANKA (*zadrežno, muzajoče*): Oh, ja, v bistvu že vem. Mi je povedal tvoj bivši mož ...

GOSIA: Kdaj si ga pa srečala?

STANKA (*veselo, hihitaje*): Veš, Gosia, nekaj ti moram priznati ... Tvoj mož je bil čisto obupan. Prejšnji teden je prišel k nama domov, kar obsedel je v kuhinji, mama mu je skuhala kavo, pa je ni hotel, kave namreč ...

GOSIA (*nezainteresirano, zdolgočaseno*): Res je, ne pije kave.

STANKA ... Ni še čisto za staro šaro! Mi je mama rekla, da bi bil že čas, da se ustalim, pa sva ga vzeli k sebi. Zdaj se mi ni treba več samo ene noge briti!

GOSIA: Ti ga kar imej ...

STANKA: O, hvala, srček si! Pogrešam te, a se nisva fino imeli, kadar sva šli med odmorom za malico malo po razprodajah, potem pa nazdravit v Bar dnevni? Sem te kaj privlačila? Enkrat si pohvalila mojo morskno zeleno bundo ...

GOSIA (*prhne*): Itak!

(Zavesa se odgrne/pade in vidimo Gosio, kako se valja v postelji, pokrita z rjuho. V ozadju je scenografija nunske celice, zraven v postelji je tudi Dorota. Obe v lahnih belih kombinežah. Dorota med pogovorom objema Gosio in jo poljublja po vratu in hrbtu.)

DOROTA (*Gosii*): S kom se pogovarjaš?

GOSIA: (*Doroti*): S Stanko, iz moje bivše bolnice.

DOROTA (*Stanki*): O, pozdravljena, Stana. Kako si kaj?

STANKA: Rušim vse, samo poštene ne! Veš, Dorota, nikoli si ne bi mislila, da nam boš takole speljala našo Gosio!

GOSIA: Tako kot si nikoli ne bi mislila, da boš v tistem surströmmingu našla litopediona! Sicer sem pa že več let razmišljala, da bi spakirala kufre in šla. Ne morem več prenašat te nore, zagamane mizogine homofobne države.

DOROTA: Tudi mene so te preklete čepice iz moherja skoraj spravile ob pamet. Od kod so se sploh vzele? Ta zahojenost nima nobene, prav nobene zveze s pravim krščanskim naukom. Sovraštvo, nestrpnost, zavist, zloba, hinavščina – saj tega ne najdeš v Svetem pismu. Kristus bi bil ZA! Upsi, veliko impulzov sva že pokurili, se bomo morale počasi posloviti.

STANKA: Hej, saj se lahko pokličeva na skype ali facebook messenger! Je zastonj! Pa za velikonočne počitnice, se lahko v Riu dobimo?

GOSIA: Takrat ima Dorota rok. Jaz pa aprila.

STANKA: Kakšen rok? Za izpite?

GOSIA: Ne, za rodit.

(Gosia in Dorota se malo premakneta, tako da vidimo nosečniška trebuščka.)

STANKA: Kaaaaj??? Kako pa ...

GOSIA: Tako! Ker je Braziliija, čeprav imajo tridesetmetrski Kristusov kip, manj zagamana kot Poljska in ostala evropska čudesa zagamanosti!

DOROTA: Pri nas ni noben problem, tozadevno smo naprednejši od večine Evrope. Lezbe se lahko poročimo, posvojimo, umetno oplodimo, najamemo nadomestno mater ... Kakšni revni domačini iz favel ti celo zastonj dajo dojenčka, da mu le zagotovijo boljšo prihodnost. Pa še tradicionalni način, ki si ga je Bog oče zamislil, je na voljo.

STANKA: In kateri način sta izbrali vidve?

GOSIA (*se zasmеji*): Oj, Stana, to je pa kar malce neskromno vprašanje ... Morda bom nekoč napisala roman o svojem življenju.

KLIK (*Gosia prekine zvezo.*)

(Vstopita Daša in Rivka; Daša vodi Rivko za roko.)

DAŠA: Nu, Rivka, tu budješ počakati in medtem narediti domašnjo nalogo. Pa od doktor Schneiderjeve se lahko posloviš. Nje te pa ni strah, ane?

RIVKA *(prestrašeno, hlipajoče)*: Sestra Schneiderjeva, Rivka je nalogo naredila že v šoli, ampak z veseljem bo počakala tu. Rivke ni strah doktor Schneiderjeve.

(Daša le ošine Stanko s prezirljivo-zmagoslavnim pogledom in brez besed odide. Stanka ne odide z odra, le osvetljena ni, čisti si nohte s pilico in zobe z nohti, brezbržno. Rivka je v krogu svetlobe.)

(Ko Daša odide, Rivka nekaj trenutkov strmi v Schlomitino truplo, potem se hlipajoč vrže nanjo, jo objema, boža, z rokami brodi po njenem odprtem drobovju.)

RIVKA: O, mamica, moja draga mamica, zakaj te ni več ...

(Take in podobne tožbe se nadaljujejo, med Rivkinim hlipanjem se luči zatemnijo in prizora je konec.)

-- KONEC --

Zaključna didaskalija, ko ste prebrali celo delo (in spodaj zapisano že sami ugotovili):

Delo predstavlja obdukcijski prerez poljske družbe, z vsemi njenimi lepotami, posebnostmi in nenavadnostmi. Družbe s preteklostjo, ki je hkrati brezmejno junaška in holokavstno mračna. Z nekaj miselnimi preskoki bi bil to lahko prerez katerekoli evropske družbe, vključno s slovensko.

GOSIA je predstavnica mlade, svetovljanske, svobodoljubne urbane generacije, brez zadržkov in predsodkov, z nekoliko abstraktnim občutkom za družbeno pravičnost, a hkrati rahlo nepremišljena. Njena nagnjenost do opojnih snovi je povsem slučajna. Z eno besedo: *frivolna*.

STANKA je predstavnica generacije »baby-boomerjev«, ki je odraščala v socializmu in bila deležna njegovih dobrot (brezplačno šolanje, zagotovljene službe, stanovanja ...), ni pa skusila grozot vojne in povojnega pomanjkanja, niti revolucionarnega navdušenja. Dokaj sebična, čeprav ne zares pokvarjena. Z eno besedo: *požrešna*.

SCHLOMIT je predstavnica (skoraj) izginulega, skrivnostnega, eksotičnega, čudovito lepega sveta judovskega štetla, včasih nerazumljivega kot Schlomitine replike v jidišu, prepirljivega in dlakocepskega kot učeni talmudisti. Tudi njena smrt je globoko simbolična, rahlo neobičajni vzgojni prijemi pa povsem slučajni. Z eno besedo: *tesnobna*.

EMA je predstavnica davnega sveta junaških in malce čudaških, nadutih plemičev, ki so uživali zlato svobodo in rešili Evropo pred turško nevarnostjo. Kot so bili krilati huzarji nepremagljivi na bojnem polju, je Ema neprekosljiva kirurginja. Z eno besedo: *vzvišena*.

Poljska družba je na razpotju. Srednja generacija je otopela in brezvoljna, štetlov ni več. Kdo bo prevladal? Moderna mladina, šlahhta ali moherjeve čepice?

OPOMBE IN POJASNILA MANJ ZNANIH IZRAZOV

str. 5: boljši kolač iz repe: tradicionalna judovska sladica (enako korenčkova torta)

str. 6: Ringerjev koktajl: 2 cl 70 % medicinskega alkohola, 2 cl Ringerjevega laktata (raztopine za infuzijo, ki nadomešča izgubljene tekočine), 1 cl limetnega soka, brizg grenadine, led

str. 6: Westerplatte: rt pri Gdansku; druga svetovna vojna se je začela, ko je nemška bojna ladja začela z obstreljevanjem poljskih utrdb na rtu; sedaj stoji tam visok spomenik poljskim branilcem

str. 7: priapizem: bolezenska trajna erekcija, zelo boleča in škodljiva za penis; lahko je posledica poškodbe hrbtenjače

str. 7: kagune: lovilni in bojevalni organ ghoul (kanibalskih bitij iz anime/manga serije Tokyo Ghoul), ki jim po potrebi izraste iz hrbta, več metrov dolge lovke ali udi z rezili ipd.

str. 8 itd.: zlot: 4 poljski zloti = cca 1 EUR

str. 10: Ordo Iuris: (dobesedno: pravni red); poljska nazadnjaška katoliška organizacija, ki se tudi vpleta v politiko, »zaslužna« za skoraj popolno prepoved splava na Poljskem

str. 10: sublimat: mišljen je živosrebrov klorid, razkužilo, ki se (je) včasih uporablja(lo) tudi kot abortiv (z vbrizgavanjem v maternico); mazaški splavi s sublimatom so se pogosto končali s hudimi, tudi smrtnimi zastrupitvami

str. 11: paralitični ileus: ohromitev peristaltike črevesja, življenjsko nevarno stanje, običajno je potrebna nujna operacija

str. 12: sprememba na celicah bazalne lamine ...: medicinska latovščina, strokovno korektna

str. 13: negativno imunohistokemično reakcijo ...: enako

str. 13: A klog zu Rutyckien! = O, prekletstvo (smola, nesreča) za Rutycke! (jidiš)

str. 14: Adam Czerniakow (1880-1942): predsednik Judovskega sveta v Varšavskem getu; ker ni hotel sodelovati z Nemci pri deportacijah, je storil samomor s ciankalijem

str. 14: Mordechai Anielewicz (1919-1943): eden od voditeljev vstaje v Varšavskem getu leta 1943

str. 14: Mendel Kirszenbaum: (izmišljeni) poveljnik judovskega partizanskega odreda v 2. sv. v.

str. 14: ime in spomin: hebrejsko: Jad vašem (Yad Vashem), ime osrednje izraelske ustanove za ohranjanje spomina na žrtve holokavsta; v širšem pomenu ohranjanje spomina na žrtve holokavsta nasploh

str. 15: astroцитom: »zvezdastocelični tumor«, vrsta možganskega tumorja

str. 15: pnevmoencefalografija: preiskava, pri kateri v lobanjo vbrizgajo zrak in nato rentgensko slikajo možgane; zastarela in tudi nevarna

str. 16: primarij je naredil sekcijo ...: žargonski izraz za carski rez (latinsko: sectio caesarea)

str. 16: obstretna fistula: zaplet pri porodu (če predolgo traja), ko zaradi odmrta tkiva nastane patološka povezava (fistula, luknja) med nožnico in mehurjem ali nožnico in danko; pogost v Afriki, kjer veliko žensk rojeva brez medicinske pomoči; v razvitem svetu se ta zaplet že desetletja ne dogaja več

str. 16: V kontakte: rusko družabno omrežje, zelo podobno Facebooku

str. 17: subduralni hematoma: krvavitev med trdo možgansko opno in možgani, lahko je smrtno nevarna

str. 17: hemiplegija: ohromitev polovice telesa (leve ali desne)

str. 18: litopedion: zarodek, ki je v materinem telesu odmril, praviloma izven maternice, pa se ni splavil niti povzročil običajnih zapletov izvenmaternične nosečnosti, temveč je z leti kalcificiral oz. okamnel; izjemno redek medicinski fenomen (tudi pojasnjeno v drami)

str. 18: Lancet: zelo ugledna britanska medicinska revija, izhaja od leta 1823

str. 18: Ukrajinsko znam! ukrajinsčina je zelo podobna poljščini, približno tako kot slovenščina hrvaščini ali srbsčini; vsi Poljaki bolj ali manj razumejo ukrajinsko

str. 18: klinika Mayo: zelo znana in ugledna bolnišnica v ZDA

str. 20: multirezistenten sev: sev (različica, podvrsta) bakterij, ki so odporne na več različnih zdravil (antibiotikov); multirezistentna tuberkuloza postaja zadnje čase vse resnejši medicinski problem

str. 20: Skenova žleza: žleza zraven nožnice, po nekaterih teorijah ženska različica prostate

str. 20: sprati: šproti, ribe iz družine sardel, pogoste v Baltiku, zato so na Poljskem večkrat na jedilniku

str. 22: Koniecpolski, Lubomirski: Poljska je dežela z veliko plemiči (v 19. stoletju cca 10 % prebivalstva), vendar so številni plemiči živeli dokaj skromno; le nekaj je bilo mogočnih, bogatih in vplivnih rodbin (magnati): med njimi tudi Koniecpolski in Lubomirski; vsak poljski plemič se predstavi tudi z navedbo svojega grba (grb Lubomirskih se imenuje »Szreniawa brez križa«)

str. 22: huzarske perutničke: krilati huzarji so bili elitna poljska težka konjenica, ki ji med 16. in 18. stoletjem ni bil kos skoraj noben nasprotnik; v njej so služili le bogati plemiči; na hrbtu so nosili »krila« s peresi, po katerih so dobili ime

str. 22: talibani, Dunaj in kofe: Ema namiguje na bitko pred Dunajem (1683), ko je poljski kralj Jan Sobieski rešil Dunaj pred turškim obleganjem; naskok 15.000 poljskih težkih konjenikov je razbil in pognal v beg turško vojsko, ki je štela 150-200.000 mož; po legendi (ki ni resnična) naj bi takrat v zapuščenem turškem taboru našli kavo, ki so jo nato začeli kuhati na Dunaju

str. 22: mikrotom: »mikrorezalnik«, naprava, s katero je mogoče zmrznjene vzorce tkiva ali druge preparate narezati zelo na tanko, da so primerni za mikroskopiranje

str. 23: klub *Seven* v Krakovu: znan LGBT klub

- str. 23: zvišanje PSP proteina: medicinska latovščina
- str. 23: Ich vel nischt zayn schuldik far az Chazzerei! = Jaz ne bom odgovarjala za to sranje! (jidiš)
- str. 23: Nischt getoygen, nischt gefloygen! = (dobesedno) Nič plezati, nič leteti (jidiš); fraza, ki pomeni nekaj kot: sranje, neumnost, nehaj nakladati ...
- str. 24: roundhouse kick: udarec z nogo iz obrata pri kick-boxingu in drugih borilnih veščinah
- str. 25: okultna krvavitev: skrita, prikrita, ki je pri prejšnjih pregledih niso odkrili
- str. 25: dvostranski 95 %-ni interval zaupanja: medicinsko korektna strokovna latovščina
- str. 25: metilen, sudan III: barvila, ki se uporabljajo v mikroskopiji
- str. 27: laminektomija: operacija hrbtenice; L4 je 4. ledveno vretenca; medula: hrbtenjača
- str. 26: bigoš: »lovski lonec«, tradicionalna poljska enolončnica iz kislega in svežega zelja, krompirja in različnih vrst mesa, nekaj med segedinom in bogračem
- str. 27: Ferschlugina, es vet helfen vi a toiten bahnkes! = Neumnost, to bo pomagalo toliko kot puščanje krvi mrliču! (faza v jidišu)
- str. 28: Azoy vert dos kichel tzekrochen! = (dobesedno) Tako se piškot drobi! (jidiš) v prenesenem pomenu: Slabo, neumnost, to ni nič, to se ne bo dobro končalo ...
- str. 28: Gai feifen ahfen yam! = (dobesedno) Pojdi piskat [=prdet] v morje! (jidiš) v prenesenem pomenu: Pojdi k vragu, jebi se.
- str. 30: Ruyschevi preparati v Kunstkamerei: velika zbirka človeških in živalskih spačkov, ki jih je ruski car Peter Veliki kupil od Nizozemca Ruyscha in jih razstavil v Sankt Peterburgu
- str. 30: Ferschnickte Schmendrik! = Zmešani norec (jidiš)
- str. 30: purim: vesel judovski praznik, ki vključuje (vsaj v vzhodni Evropi) veliko popivanja
- str. 31: lobotomija: odpiranje lobanje; hrbtenična hernija: operacija zdrsa medvretenčne ploščice; brahialni pletež: snopi živcev, ki potujejo iz vratnih vretenc in oživčujejo roko
- str. 31: lidokain, fentanil: prvo je običajni lokalni anestetik, drugo pa zelo močan anestetik in analgetik (50 mg fentanila je cca 100x presežena doza)
- str. 31: mors in tabula: (latinsko) smrt na mizi (med operacijo)
- str. 33: štetl: (dobesedno) mestece; manjše mesto v vzhodni Evropi, v katerem živijo pretežno ali izključno Judje; zaradi holokavsta štetli (v tradicionalnem pomenu) ne obstajajo več
- str. 35: Gerstmann-Sträussler-Scheinkerjev sindrom: zelo redka, dedna prionska bolezen (podobno kot »bolezen norih krav«), neozdravljiva in neizogibno smrtna

str. 36: šlahtič: poljski plemič (v tem primeru slabšalno); Rutenijci: Rusini; Lemki: Rusinom sorodno ljudstvo; Čeremisi: Marijci (ugrofinsko ljudstvo); Ljahi: slabšalno za Poljake; Moskali: slabšalno za Ruse; Hoholi: slabšalno za Ukrajince

str. 36: Kielce: mesto na Poljskem; Schlomit namiguje na pogrom 4.7.1946, ko so Poljaki umorili 42 Judov – zaradi (izmišljenih) obtožb o obrednem umoru krščanskega otroka

str. 37: maligna hipertermija: smrtno nevarno naraščanje telesne temperature, zaradi različnih vzrokov; insuficienca nadledvičnih žlez: nezadostno delovanje nadledvičnih žlez

str. 37: švidko: hitro (ukrajinsko)

str. 37: konvulzije: krči

str. 37: hematurija: kri v urinu

str. 37: prostagladini in citokini: prvo so tkivni hormoni, drugo beljakovine, ki vplivajo na imunski sistem

str. 38: nekrotizirajoči fasciitis: huda infekcijska bolezen, poljudno imenovana »mesojeda bakterija«

str. 38: Chocim: sedaj Hotyn v Ukrajini, kraj dveh slavnih bitk (1621 in 1673), v obeh so Poljaki porazili Turke

str. 39: kolon: debelo črevo

str. 40: Injury Severity Score: ena od lestvic, ki se v urgentni medicini uporabljajo za ocenjevanje resnosti poškodb, najvišje možno število točk je 75 (več točk pomeni hujše poškodbe)

str. 41: zapiekanka: poljska »fast food« jed, zapečen sendvič s sirom, gobicami in čebulo

str. 43: Zyklon B: cianovodik v peletih, prvotno pesticid, Nemci pa so ga uporabljali kot strup v plinskih celicah v Auschwitzu; še vedno ga proizvajajo na Češkem pod imenom Uragan D2

str. 46: fraktura atlasa: atlas (v tem pomenu) je prvo vretence vratne hrbtenice, nosač

str. 46: Quem esta? Kdo je? (portugalsko)

str. 47: *New England Journal of Medicine*: zelo ugledna ameriška medicinska revija

str. 48: surströmming: tradicionalna švedska jed, v bistvu gnile ribe, strahotno smrdi (prosektorni žargonski izraz za razpadajoče truplo)

str. 48: čepice iz moherja: poljski vzdevek za nerazgledane, predsodkov polne, fanatično pobožne revne starke, ki po navodilih duhovnikov volijo skrajno nazadnjaške politike (in pogosto nosijo ročno pletene kape iz moherja)